

Příloha č. 1 - transkript focus group

B: Já bych tady využila chvilku času, a jestli bychom mohli začít s nějakým úvodem a představením se navzájem, ať víme, s kým se bavíme. Já bych vám předně chtěla poděkovat za účast i za takhle rychlou komunikaci a dispozice. Jak jsem teda psala, tak práce se zaměřuje na výzkum umělé inteligence v souvislosti s informační válkou, s dezinformacemi, s nějakými nástroji, které můžeme využít v rámci toho strategického boje. Jenom bych vás tedy poprosila, jestli byste se každý mohl jenom v úvodu trochu představit, a pak bychom se rovnou pustili do otázek. Jestli bych mohla poprosit třeba pana doktora Bahenského, aby začal.

VB: Mé jméno je Vojtěch Bahenský. Působím jako výzkumný pracovník na Univerzitě Karlově na Fakultě sociálních věd. Kromě toho působím v Asociaci pro mezinárodní otázky jako místoprávní rady a analytik. Dezinformace nejsou úplně moje jádrové téma, spíš otázky obrany bezpečnosti hybridních hrozeb, ale i na dezinformace jsem se dostal.

DK: Dobrý den, já jsem novinář a učím ještě na Fakultě sociálních věd budoucí novináře. To je asi tak všechno.

TH: Jmenuji se Tomáš Horych, studoval jsem AI na ČVUT v bakalářské práci a nyní se zabývám výzkumem a detekci biasu v novinových textech pomocí umělé inteligence a současně také zakládáme startup, což jako takový spin off tohoto výzkumu, kde se tohle pokusíme zkomercializovat.

AZ: Tak dobrý den, Já jsem Adam Zdvihal. AI se konkrétně nevěnuju, že bych se specializoval jenom na ně, ale primárně se věnuji jako konzultant propojování firem se současnými technologiemi, ať už je to automatizace primárně v průmyslu, tak stejně tak i nějaká datová čistota a reagování na tržní podněty pro společnost na základě dat, kde vlastně ty fake news nějakým způsobem budou v budoucnu hrát roli a můžou ovlivňovat i průmysl.

B: Výborně. Tak já moc děkuji a asi bychom se rovnou posunuli k první otázce. V rámci práce se věnuji vlastně i otázce financování, toho, kde vůbec tyhle peníze můžeme čerpat a v rámci první otázky bych se vás ráda zeptala, kdo by podle vás měl nebo může financovat výzkum tady těch nástrojů pro boj s dezinformacemi, které jsou využívané státem. Jestli vidíte možnost zapojení nějakých komerčních organizací do toho procesu, jestli nevnímáte nějaké etické limity toho zapojení a vlastně jestli vůbec vnímáte tu otázku financování výzkumu jako akutní, jestli je potřeba ty peníze skutečně vyhledávat a lokalizovat aktivně.

VB: Tak já asi klidně můžu začít zase, jestli to berem podle abecedy. Jako já jsem někdo, kdo vám řekne samozřejmě, že je financování zásadní, protože já z toho financování žiju. Já nemám žádný akademický úvazek. Já jsem čistě financován granty, a to zda jsou prostředky, determinuje to, zda to někdo dělá nebo nedělá. Samozřejmě to také částečně může způsobit, že pokud ty prostředky jsou, tak to budou dělat i lidé, kteří by to dělat třeba úplně neměli, kam se možná trochu dostáváme občas k otázce jako dezinformacím, pokud se nepletu, tak jsem slyšel, že v poslední výzvě technologické agentury ČR, kde resilience a dezinformace byly vlastně, které má používat Státní správa, tak Státní správa by si v ideálním případě měla být schopná vyspecifikovat své požadavky a následně se zaplatí ten vývoj nástroje, který chce používat. Samozřejmě trochu komplikovaná otázka je ta, že obecně v České Republice a do toho nechci moc zabíhat, není úplně šťastně nastavené to, co to je aplikovaný výzkum a jaký je rozdíl mezi aplikovaným výzkumem a zakázkou. Protože stát stokrát raději zadá aplikovaný výzkum, i když by to technicky podle všech parametrů toho, jak to píše, měla být zakázka. A stát by si měl být schopen samozřejmě ideálně udělat zakázku, kterou bude schopen vysoutěžít na něco jiného než na nejnížší cenu. Ale to jsme asi v oblasti science fiction v tuhle chvíli. To byl takový výkop.

B: Já moc děkuju. Někdy další respondent se připojí?

AZ: Já tam hodím ten druhý pohled toho průmyslu zase, protože jako průmysl nebo řekněme obecně nějaká byznysová sféra je prostě skeptická ke státním nástrojům. Už jen k tomu historickému precedensu, jak vlastně fungují, a jak na nás působí, když vlezu někam na úřad a tam prostě to není hned. Za mě by měl určitě do toho financování i ten soukromý sektor zaběhnout, protože už jenom, řekněme, nějaká tržní konkurence nás může zrychlit. Já hrozně rád mluvím na příkladech. Já jsem třeba v jedné společnosti, která vyrábí automobily. A pokud oni budou mít nějaké falešné informace, které dostanou datově, že se snižují objednávky, oni tím přibrzdí výrobu, nenakoupí, ta firma na to bude reagovat, a vlastně tím bude trpět celý stát, takže si myslím, že i minimálně ty velké firmy by měly taky se tohoto účastnit a financovat to už jenom proto, aby tomu státu vlastně vytvářeli nějakou konkurenci, i tím, že soukromý sektor je schopen mnohem lépe ohodnotit práci těch výzkumných pracovníků, případně zakázek. Je schopen vytvořit velké věci, které může poskytnout klidně open-sourcově, protože prostě je to nějaké vyšší dobro.

DK: Tak možná můžu já ještě trošku jiný pohled. Vzhledem k nějaké odpovědnosti vůči demokratické společnosti a podle toho, když já si rozřazuji vlastně ten vstup toho státu, tak celkem logicky je to pro mě nějaká otázka míry. U těch věcí, které jsou vlastně nejradikálnější ve smyslu dopadu na společnost, tak tam prostě chci, aby stát je vykonával s nějakými dobrými podklady, s nějakými dobrými nástroji. Zároveň, když se posouváme do nějakého firemního prostředí nebo v mém případě třeba mediálního prostředí, tak rozhodně si nemyslím, že by měly být velké státní výzkumy na to jakým překladačem, co nejchytřejši přepisovat články. Já nemám problém, že se tady bavíme v nějakých termínech jako je informační válka, dezinformace, byť já jsem k nim trochu skeptický, protože to vlastně evokuje, že tady může být nějaké informační a mírové ekvilibrium komunikační, což teda silně pochybuju, ale nevádí mi to. Vadá mi to, pokud by takhle třeba právě mluvil stát ohledně nějakých věcí, které se třeba váží k tomu, co dělá, když vypíná nějaké dezinformační weby nebo když něco vykonává v té chvíli, že to souvisí třeba s krizovým zákonem, že něco může v té chvíli, kdy nastupuje nouzový stav, válečný stav a tak dále. To myslím, že jsou ty zásadní věci, kde stát by měl mít perfektní analýzu, že to funguje, koneckonců, to vypínání dezinformačních webů ukázalo, že stát úplně dobře nevěděl, jak to celé bude fungovat. Teď chápu, že to byla nová a krizová situace. Tak tohle je trošku můj pohled, že je to spíš otázka míry, kde ten stát vlastně chce více, protože zasahuje do mých vlastně občanských a osobnostních práv poměrně výrazně a kde je vlastně chci méně, a to je právě třeba nějaký průmyslový design. Vlastně vývoj nejrůznějších byznysů, kde si myslím, že by právě jsme měli nechat větší volnost nějaké soukromé soutěži, ať už jsou to média nebo je to vlastně vývoj nějakého průmyslu ve v propojení s IT, jak tady říkal vlastně Adam. Tak tolik můj pohled, díky.

TH: Já jsem teď financovaný z akademické oblasti, takže vlastně nevím, kam to přesně spadá. Každopádně já souhlasím s tím, aby soukromý sektor financoval něco jako algoritmy pro detekci fake news, že to není úplně nejlepší nápad, ale myslím si, že tam je velká příležitost pro to, aby financoval ten řekněme základní výzkum těch jazykových modelů a všech těch technologií, abychom jako české prostředí byli schopni konkurovat na mezinárodní úrovni, ale pak v otázce toho více interdisciplinárního výzkumu a aplikovaného výzkumu v těch dezinformacích, tam si myslím, že by bylo na místě, aby to financoval stát a vlastně souhlasil bych tady s Vojtěchem.

MS: Tak asi jenom krátce, co jsem tady vyslechl všechny respondenty přede mnou, tak jestli z toho vyplývá, že pokud jsou tady nějaké zájmové skupiny třeba, které by mohly mít svoje zájmy na tom, jak si algoritmy upravovat podle sebe, tak mi zní zajímavě, co říkal nebo spíš podněty, co říkal Tomáš s Vojtěchem, že tam je to prostě riskantní, když to půjde z těch soukromých sektorů. Jinak mě k tomu teďka zatím nenapadá nic, takže díky můžeme asi dál.

VB: Jestli můžu takto krátkozrace navázat, já si myslím, že tady asi jako jsme nebyli úplně ve sporu v tom, že jako je podle mě, a to je otázka, do které já moc nevidím třeba, otázka toho, jak velký je rozdíl mezi tím nějakým základním výzkumem těch modelů a pak vlastně těmi aplikacemi. Já jako samozřejmě si nemyslím, že jako soukromý sektor bude mít zájem na tom financovat si vlastní nástroje pro vlastní použití, a to si myslím, že je úplně v pořádku a stejně tak si myslím, že logicky jako stát si nebudou financovat vývoj prostě těch modelů jako od píky. Respektivě předpokládám, že stát bude v nějaké míře podporovat základní výzkum, který prostě k tomu nějak přispěje, ale prostě jako obrannými vývoji se prostě přesouváme do situace, kdy jako ten soukromý sektor je ten tahoun tohohle typu inovací z myriády důvodů. Já jsem jenom malinko skeptický v nějaké rovině k tomu přejímání vlastně těch modelů a těch jako aplikací soukromě sektoru nebo přílišného propojování toho používání v soukromém a veřejném sektoru. Já jsem třeba jako v tomhle malinko občas nervózní ze Semantic Vision, protože mám pocit, že jejich činnost pro stát, vcelku pochopitelně slouží hodně jako taky PR pro jejich činnost mimo stát. A jako zásadní problém je ten, že, a tam je potřeba, co Adam zmiňoval, přijde strašně důležitý v tom, že když už to dává k potřebě veřejnosti, tak ale ať je to open-source, ať je to vlastně transparentní. Ten můj dlouhodobý problém prostě s panem Vrabelem a spol je to, že jak oni to dělají je tajemství, výsledky jsou veřejné, ale schopnost přezkumů je nulová, a to mi prostě přijde u toho jako nástroje, který má sloužit jako veřejnosti nebo státu problematický, ale tím už můžeme opustit otázku nebo kdokoliv můžete reagovat, ale já jsem to chtěl ještě doplnit takhle.

AZ: Já bych doplnil ještě drobnost, protože možná bych i víc specifikoval ten termín jako fake news, co vlastně můžou být jo, protože ten základ, to nejsnazší je jakoby novinový článek nějaká nepravda, ale vlastně fake news v tom průmyslovém světě jsou data. U nás to jsou nějaké datové reporty, když to řeknu a ty data jsou mnohem snáz ovlivnitelná a vlastně pokud budou mít něco, co mi bude generovat objednávková data, který budou vypadat vlastně velmi podobně té realitě, tak vlastně v tu chvíli tam je ta průkaznost mnohem složitější jazyková a tak dál. Tam vlastně nejsou ty bariéry, neexistuje číslo, stále jako jsou víceméně celosvětově stejné a vlastně, aby něco bylo schopné rozpoznávat nad tím, kdy mi to celý začíná nesedět a to vlastně může být ta věc, kterou ten průmysl bude chtít řešit, protože toho se obává nejvíc, že vlastně i ty největší firmy jsou furt nějak datově řízené a ty data mohou být prostě objednávka, faktura, ale pokud jim něco bude dělat falešně, tak se setkáme s opravdu velkým

problémem a tam si myslím, že ty firmy budou potřebovat tuhle cestu rozvíjet třeba, aby tyhle věci mohly odhalovat.

B: Já moc děkuju, děkuju i za zmínění vlastně firmy Semantic Vision, protože touto firmou byla tato otázka inspirována, respektive právě jakým způsobem tento soukromý sektor může vlastně být činný společně se státním, takže moc děkuju. Pokud teda někdo už nic nemá tak bychom se posunuli k další otázce.

Tato otázka už je víc soustředěná na praxi. Týká se nástrojů jako je micro targeting a profilování uživatelů, což je něco, co jsme vlastně mohli vidět na analýze Cambridge Analytica. Ta skepse tady k tomu, jaký vlastně vůbec tohle má vliv, protože se to začalo skloňovat jako jedna z největších hrozeb, je to společně s deep fakes nejmíc vidět, co se týče tady těch jasně specifikovaných. Tak se chci zeptat, jak vlastně vnímáte tady tu hrozbu, jestli to podle vás je etické, jestli by se to mělo nějakým způsobem regulovat, jestli to je skutečně tak velká hrozba pro demokratický proces, jak je zmiňováno v některých pracích, jestli bychom to měli nějakým způsobem na státní úrovni regulovat nebo u nás tedy konkrétně na úrovni Evropské unie.

DK: Jestli můžu já, protože technologicky jsem tady největší lajk, ale myslím si, že pro právě tu diskusi o kvalitě té demokratické společnosti je to jedna z dost zásadních věcí, tak to zkusím takhle a jestli mě pak doplníte, v čem jsem se spletl. Myslím si, že to klíčové pro mě je nějaká transparence v tomhle asi spíše než příkazy a zákazy, je potřeba především tlačit na nějakou transparenční. Nyní se skloňuje třeba o digitálních službách respektive se implementuje, tam je vlastně toho dost i vlastně z hlediska toho rozřazování, kdo je velký, kdo je malý. To už je tedy jako normativní záležitost. Myslím, že to bude mít ještě spoustu černých děr, které bude potřeba zalátat, ale ten trend je asi jasný a vedle toho je asi jasné, že se nějakým způsobem musíme bavit o nějakém hyper cílení. Dobře tak asi brzo nám umřou cookies třetích stran, nicméně pak je zajímavé, jakým způsobem bude fungovat ta klenba té první strany, že to vlastně nikdo do teďka moc nevyřešil. Já třeba ideologicky nějak zvlášť nesouhlasím s knížkou "No logo" od Noemi Klein, která jako byla před pár lety dost populární, nicméně nijak nevyklučuju, že ta klenba toho jednoho loga, respektive té jedné firmy, se technologicky nad námi jednou nebo velmi brzo zaklene, protože, pokud já budu vlastně přistupovat skrze jednu platformu k různým dalším věcem a budu vlastně nějakým způsobem takto cílem, tak si zase myslím, že je to něco, co by mělo podstoupit veřejnou diskusi a mít nějaké limity a hodně tam vidím ten mediální trh třeba. Tak tady je to naprosto jako otázka života a smrti, ale přesto si myslím, že ať to ten konsensus nakonec dopadne jakkoliv, tak pro mě je vlastně nejdůležitější ta transparence. A to ne v tom smyslu, jak si často někdo myslí, tak ukažte všichni svoje zdrojové kódy a tam si myslím, že je to relevantní jenom v té chvíli, kdy to právě ovlivňuje něco na úrovni státu na té nejvyšší úrovni. Ale myslím si, že je to třeba transparence, a to už v tom digitálním aktu je z hlediska nějakého způsobu, jakým třeba ty platformy moderují nějaký obsah, jakým způsobem jsou zpracovávány jednotně nějaké dopadové studie. Tak tohle myslím, že je potřeba mít třeba na roční, čtvrtletní, nebo ještě možná kratší bázi a podle toho vlastně včas mít nějaký indikátor, že bychom měli něco rychle upravovat nebo před něčím se varovat. Tak to je ten asi můj přístup, že samozřejmě v mnoha ohledech se mi to hyper cílení nelíbí nemyslím si, že je možné to překonat vidím tam i ty pozitivní dopady, ale pro mě je dost důležitá ta transparence, aby se skutečně nezaklapla klenba nad jednotlivci. To logo té jedné platformy, skrze kterou přistupuju k leccjakým dalším obsahům a vlastně skrze kterou prodávám sám sebe jako produkt.

B: Já vám moc děkuju. Ještě někdo další bych chtěl reagovat?

TH: Já bych na to možná navázal, že vlastně já souhlasím a myslím si, že s tím hyper cílením vlastně, že přestože to už je, dá se říct rozjetý vlak, a je to způsob jakým všechny velké nadnárodní společnosti generují revenue. Na druhou stranu mně se vlastně líbila myšlenka, nebo idea Michala Pěchoučka, který nedávno komunikoval v CzechCrunch podcastu, kde říkal, že té transparentnosti bychom mohli v budoucnu docílit, třeba tím, že by uživatelé měli vlastně přístup k ne nutně k datům, které daná platforma sbírá, ale k samotnému koncovému vlastně profilu, na základě kterého ty velké společnosti vlastně nám doporučí věci, což by mohlo vypadat tak, že bych viděl vlastně svůj digitální otisk na dané platformě a mohl bych nějakým způsobem třeba regulovat, kam až to doporučení může sahat, jestli chci vidět tyhle reklamy, jestli chci vůbec vidět něco personalizované nebo ne, protože já souhlasím s tím, že ta personalizace a to hyper cílení vytváří nějaké sociální bubliny a na druhou stranu nemyslím si, že by se najednou všichni i kdyby toho byly nadnárodní společnosti jako Google, Facebook schopny, že by se lidé dobrovolně vzdali vlastně cíleného obsahu, protože je to zábava.

B: Já moc děkuju za to zmínění tady toho přístupu k datům, protože to mám zmíněné i později, ale klidně to můžeme připojit tady k té otázce, teď se ozývá spousta odborníků, kteří mají nějaké plány s tím, jak by měl uživatel kontrolovat svá data, že by měl mít možnost aktivně zasahovat do toho, jak jsou ta data složená, měl by mít možnost té opravy těch dat, vymazání určitých dat, aby měl kontrolu nad tím, jaký obsah se mu zobrazuje. Takže

klidně můžeme připojit tady tu otázku také k debatě. Vůbec jaké by měl uživatel mít pravomoce nakládání se svými daty a přístupem k nim.

VB: Já bych možná, jestli můžu, tak já teda bez toho rozšíření. David mi lichoť tím, že se klasifikoval jako nejméně technologicky zdatným tady. Já myslím, že překonám tuhle laťku zespodu tedy. Jako z jiného konce trošku u toho mikro cílení si myslím, že tady je malinko chyba v tom, jak se přistupuje v té oblasti demokracie, dezinformací a podobně, protože myslím, že se často ukazuje, že to micro cílení jako nezvyšuje efektivitu, ale naopak jí vlastně jako v nějakém ohledu snižuje, protože cílíte na lidi, kteří by si mysleli to samé, tak jako tak, nehledě na to, co jim ukazujete. Jako nechci se pouštět do PR, tam jsem vysloveně analfabet, ale z toho, co jsem měl možnost nahlédnout, tak je tam i diskuze o tom, že vlastně to cílení je natolik dobré, že cílí na lidi, kteří by ten produkt pravděpodobně dost možná koupili, tak jako tak, i kdyby vlastně se nestali jakoby předmětem té reklamy. Stejně tak, prostě u řady těch dezinformací třeba v těch amerických prezidentských volbách, kde jako těch výzkumů vzniklo obrovské množství, primárně na třeba Twitteru, který je v tom přístupnější, tak obrovskou část toho obsahu konzumovali lidé, kteří tak jako tak byli rozhodnutí volit Trumpa třeba. To cílení by muselo být natolik dobré, že infikuje nejen lidi, co jsou naklonění té zprávě, ale třeba lidi, co nejsou vlastně zas tak moc naklonění té zprávě, ale zároveň jsou zranitelní k tomu nechat se přesvědčit. A tam já neumím říct, jestli jako tam už jsme v téhle technologické fázi, jestli tohle je možný. Padla tady Cambridge analytika zase jako zpátky k tomu sektoru. Často je problém ten, že samozřejmě třeba Facebook vlastně má zájem na tom prezentovat se, že je schopen úplně úžasné cílit reklamu, že to je strašně účinné. Tam je velmi známá epizoda, kdy Zuckerberg, když poprvé mu bylo řečeno, že vlastně trollové na Facebooku zvolili Trumpa, tak reagoval, že jste se zbláznili, že zas takovou moc nemáme, ale pak rychle otočil, protože samozřejmě to by znamenalo, že pokud nemají moc, jak ovlivňovat voliče, aby zvolili Trumpa, tak asi taky nemají schopnost ovlivňovat konzumenty, aby si koupili jako správné produkty, což by šlo trochu proti byznys modelu. Já v tomhle jsem jako možná malinko skeptičtější, v tomu microtargetingu v tom, že by byl schopen skutečně nějak jako masově měnit voličské nálady.

Ale samozřejmě tohle může být nebezpečné třeba z hlediska radikalizace nějaké spíš, si myslím. To znamená, že pokud my víme, že tady je nějaká skupina, která už tak jako tak je nakloněná nějaké zprávě a jsme schopni skutečně významně posunout tu její informační dietu nějak, tak by to mohlo tu skupinu, třeba nějak dál radikalizovat nebo jí to vést třeba k činnosti. Tam si myslím, že nějaký rizika jsou a netroufám si absolutně říkat jako jak velký v tuhle chvíli. Zároveň řada výzkumů ukazuje, že lidi konzumující dezinformační weby, tak mají většinou širší informační dietu než jako průměrný konzument. Oni nečtou jenom ty dezinformační weby často, což zase jde třeba proti té tezi o těch bublinách trošku. Byť samozřejmě jako s tím třeba, co tady padlo do té případně jako jedné platformě nebo jedné značce jako vlastně té bráně do světa, což pokud vím sedělo hodně třeba v jižní Asii. Země jako Myanmar, Indie, kde třeba Facebook, když byl telefon chytrý, tak mu nainstalovali Facebook, a skrz Facebook vlastně měly firmy objednávky a tak dále, tak tam potom ty rizika jsou asi zase jako o to větší. Teď samozřejmě otázka, kterým směrem potom ten vývoj půjde. Pokud bych šel touhle cestou, nějaké jako homogenizace v tomhle, tak věřím, že to může mít zase jako o to větší potom dopad, protože microtargeting prostřednictvím platformy by tam asi vytvořil jako větší informační diety, ale už mluvím strašně dlouho, tak nechám prostor jiným.

AZ: Já se chopím té role toho ďáblova advokáta a s vámi souhlasím. Můj pohled, jak tenhle řekněme nějaký microtargeting může být pozitivní je, když ho přesuneme do toho našeho fyzického světa, toho reálného. To znamená já, pokud sbírám nějaká data o tom, co lidi chtějí, vyhledávají, anebo vlastně jsem schopen nějak vyprofilovat to, co je zajímavá. Já jsem schopen v reakci na to vytvářet konkrétní produkty, které ty lidi budou zajímat, po kterých je vlastně poptávka, ale neexistují. Jestli to teďka je reálné, možná, spíš bych byl nakloněn tomu že ne, ale je to jedna z možných vlastně vývojových cest jak s microtargetingem, to je spíš vlastně řekněme nějaká datová analýza, opravdu prostě dobře analyzovat ty další buzzword, big data, které vlastně ty společnosti sbírají, tak nám může poskytnout indicie o tom, o co vlastně ten náš trh má zájem v daném regionu. To je takové moje hobby dělat velmi vysoce personifikované předměty nebo produkty pro úzkou skupinu lidí. Pokud jsem schopen najít 1000 lidí, kteří mají zájem o to, aby byly prohozené blinkry, tak ale vím, že je to 1000 lidí, které já si tím naprosto získám a ta moje nějaká výroba bude vlastně dostatečná. Vzal jsem to naschvál do extrému, ale vlastně pokud já vím, co ty zákazníci budou chtít, tak na základě těch dat jsem schopen jim to vlastně dát a nemusím se jich tolik ptát, protože by mi to jinak neřekli dobrovolně.

MS: Já musím trošku souhlasit trošku nesouhlasit s Adamem, že jak je tady Adam za ten průmysl, za ten soukromý sektor, tak tam samozřejmě musíme jako říct, že ten microtargeting asi nese největší svoje plus a vždycky bude. Když ale budeme jako mluvit z pohledu společnosti jako takové, tak je prostě pravda, že eko chambers a sociální bubliny jsou prostě přímým produktem toho microtargetingu a budou se ty příkopy microtargetingem jenom prohlubovat. Možná je čas i se zamyslet nad tím, jestli, tam jako těžko přimějeme Facebook a tyhle velké korporace, aby to někde zastavili, ale možná že to bude jednou potřeba, protože začneme opravdu jako žít každý ve svém světě a jako tohle je možná trošku jako fantasmagorie, ale může se to v některých oblastech podle mě

dostat i do toho bodu, že si prostě přestaneme rozumět a budeme natolik izolovaní, že to tady prostě už nebude k žití. Možná trochu jako zjednodušený pohled, ale myslím si, že to nebezpečí tady je.

DK: Můžu ještě dvě poznámky. Jedna je vlastně zase o tom, že ať to dopadne jakkoliv, tak bychom si měli stanovit nějaký společný konsensus, kdo je nějaký defaultní typický spotřebitel a co od něj teda chtít za práva a povinnosti. Tady Tomáš zmiňoval ten digitální otisk. Fajn každý bude mít k dispozici digitální otisk, ale naprosto iluzorní je si myslet, že jako většina společnosti s tím bude nějak pracovat, jinak, než jak je jí nabízeno. Já nechci jako zmiňovat, jak dopadlo GDPR a další vlastně věci, které odklíkáme. Ale asi je potřeba prostě jako v jiných oborech, že máme nějakého typického půjčovatele spotřebních půjček, typického nějakého konzumenta z nějakým objemem toho, co dokáže pobrat od státní správy atd. tak i tady je potřeba si stanovit vlastně nějakého v uvozovkách typického defaultního spotřebitele, který je nějakým způsobem realistický a není to představa nějakého omni potentního občana, který perfektně zná svá zákonná práva a celý den tráví nad svým digitálním otiskem. Já vím, že to Tomáš až takhle nedohnal do krajnosti, ale myslím si, že je to důležitá debata, protože když skončíme u toho libertariánství, tak každý, ať si řeší svůj digitální otisk, tak velmi rychle vlastně to finále bude, že bude muset pak ex post přistoupit k mnohem radikálnějším postupům na ochranu té společnosti, než bychom třeba ještě museli nyní. Pak druhá věc, která mě napadla, to, co říkali Vojtěch, jak funguje to hyper cílení na nějaké ty vytipované voličské skupiny, které by se stejně nějak asi chovali. Já myslím, že nemusíme jet třeba do té Ameriky, že ze všech průzkumů vyplývalo, že každý musí porazit Babiše a stejně vlastně do toho bylo investováno neuvěřitelné množství. Ano možná třeba někde na Hané byl nějaký okres, kde to skutečně bylo nejasné, tak tam to mělo smysl, ale jinak asi prostě se potvrdilo to, co říkali ty průzkumy. Pro mě spíš vlastně zajímavější, ne je ovlivňování těch mas, ať už je to pro průmyslové využití nebo třeba to volební využití, ale ovlivňování nějakých opinion leaderů, významných lidí, kteří udávají nějakou tu agenda setting, to, co kdysi jsem myslel, že dělám já v médiích, ale myslím, že média už to dlouho nedělají. V té chvíli vlastně nějakým způsobem tvarovat a hyper cílit tyhle lidi a skutečně stačí třeba v českém veřejném prostoru u určitého tématu třeba 10 lidí a opravdu změníte ten narativ, ten feeling. Nejdřív jejich a pak i té společnosti, na kterou mají vliv. Myslím si, že je vlastně hodně významné v dnešní době, každý vlastně může mít svého dezinformátora, a to si nemyslím, že je úplná tragédie, ale tragédie je když jsme tímhle způsobem schopni třeba v bezpečnostních otázkách v téhle chvíli, výrazně pozměnit názory třeba klíčových 20 lidí v České republice a v té chvíli třeba si myslím, že Česká republika má poměrně výrazný problém. Tak to jsou jenom mé dvě poznámky, nedoufat v toho omnipotentního občana, to už tady bylo jako stokrát v historii a osvěcenská idea je prostě lichá a druhá věc, že spíš než ovlivňovat nějaké velké voličské skupiny, tak víc se bojím toho ovlivnění speciálně vůči menší společnosti, tím je to vlastně větší nebezpečí ovlivňování těch významných druhých, kteří pak mohou významně ovlivnit celou tu společnost.

VB: Jenom úplně krátká poznámka. Vlastně mě napadla až v průběhu té diskuse, a to je vysloveně, já jsem fanoušek science fiction, takže mě napadlo, co když stát bude používat targeting, v jakých podmínkách tohle bude v pohodě. A samozřejmě jako teď zatím v České republice to považuji za totální science fiction, stát má problém v tuhle chvíli vylepšit nástěnku, ale to si myslím, že potenciálně může být taky jako zajímavá a riziková otázka. Buť samozřejmě jako na jedné straně ano, třeba když se bavíme o produktech, tak vlastně stát by také jako mohl využít stejného principu jako soukromý sektor a když zjistí jako Czechpointy by měly být na těchto místech, když na poštách, tak by to vlastně bylo ku prospěchu věci. Na druhé straně v tom samozřejmě můžeme začít vidět nějaké velmi zásadní etické problémy včetně toho, že ten stát začne být jenom pro vytipovanou skupinu lidí, ke kterým se může snadno dostat atd. To je jako by velmi nedopečená myšlenka, jen mě to napadlo z té diskuze, tak jsem si říkal, že to přihodím.

DK: Jenom já si nemyslím, že stát je jenom nástěnkář, když se podíváme na to jakým způsobem narostly státní zakázky od Covidu na komunikační a marketingové věci a jsou schované do těch zakázek malého rozsahu. Ale já si myslím, že všechny ty osobní profily na Instagramu politiků, co mají ten podkres posledních hitů a říkají nám na té vládě, je to tak nebo v té opozici tak či onak, tak bych rád věděl vlastně, kdo to reálně platí, tak jenom čistě technická, ano chápu jak jsi to myslel s tím státem nástěnkářem, buť nástěnky je prokázáno, že jsou v České republice stále velmi efektivní komunikační médium, ale myslím si, že zase znovu ta transparence by slušela i tomu státu právě proto, aby v rámci obrany před nějakým dezinformačním hyper cílením ten stát nám také trochu neujel do nějakého komunikačního outu.

TH: Já jsem měl jenom rychlé dvě poznámky k tomu, co říkal zaprvé Adam, když mluvil o tom, že by se mu vlastně líbilo mít možnost cílit na někoho s konkrétním produktem. Například, jestli tam už jsme nebo ne, tak já bych řekl, že už jsme tam dlouho, ale nicméně opět to vlastně spadá do toho problému, že ty data, které na to potřebujeme vždycky bude mít, zatím z hlediska budoucnosti jenom Meta a Google a podobné společnosti. Víam, že například bych zmínil, že vlastně social listening, kdy vlastně se nějakým způsobem sledují sociální sítě a automatický AB testing pro marketing, že tohle je vlastně velký trh, kde velké firmy tohle používají hodně, ale myslím si, že k tomu opravdu efektivnímu cílení bychom potřebovali ty data, která má Meta Google. A tady bych

ještě dodal, to je čistě moje domněnka, možná moje taková konspirace, že myslím si, že s daty, které má Google a Meta, že oni dávno dokážou mnohem víc, než jenom nám doporučovat nejlepší příspěvky, ale že nějakým způsobem i vlastně manipulují uživatele a snaží se je dostat do nějakých clusterů, kde jsou pak obecně lépe predikovatelní a myslím si, že tohle už se děje nějakou dobu.

B: Já moc děkuji za komentáře. A já bych se teď teda pomalu přesunula k odpovědnosti za content. Má otázka je, kdo by měl mít pravomoc řídit fact checking a nějaké odebrání, deempatizace nebo skrytí contentu, který je vyhodnocený jako nepravdivý nebo nějakým způsobem zavádějící a škodlivý. Měl by na to mít vliv stát, nebo nějaká organizace, veřejná instituce, která nepodléhá přímo státu, ale je nějakým způsobem vytvořená tady k tomu a jak by to mělo vypadat, kdo by měl za to zodpovídat, jaký by měli mít třeba stát nebo nějaká organizace pravomoci tlaku na ty sociální média při potřebě nějakého fakt checkingu a nějakého vyhodnocování.

DK: Tak asi můžu začít, protože to je asi jediné téma, kde se o to trochu zajímám. Pro mě to je zase otázka míry. Já jsem vlastně trošku rád, že zkrachovala ta vládní strategie pro média a dezinformace, v tom smyslu, že vlastně přijde velmi to funkční rozdělení, které bylo trošku z nutnosti. Že Tomáš Pojar, zmocněnec, si vezme jenom úzkou část a tam právě v rámci té otázky míry si myslím, že stát může zasahovat poměrně výrazně zase v návaznosti na bezpečnostní zákony, krizový zákon a pokud mi ten tým představí, že v těch několika málo krizových situacích vlastně může poměrně výrazně zasáhnout do nejen moderace, ale i právě zavírání nejrůznějších komunikačních kanálů, tak určitě to podstoupí diskuzi, ale přijde mě to vlastně správné a je dobře, že se to oddělilo od něčeho velmi obecného, co máme dělat v nějaké běžné interakci, co mají dělat firmy, co má dělat někdo jiný, tak za to oddělení jsem vlastně rád. Myslím si, že v těch ostatních věcech je mnohem lepší ta transparentnost zveřejňování nějakých ex post zpráv o moderaci, o tom, jak jsou na to vynakládány prostředky a podle toho upravovat vlastně tu regulatoriku. Ono k nám to doběhne ani ne tak díky naší hádce o vládního zmocněnce pro dezinformace, ale právě s tím digitálním aktem, tím aktem o digitálních službách, protože to si žádá nějakého národního regulátora, respektive někoho, kdo spolupracuje s tou evropskou komisí právě pro ty velké platformy a to u nás pravděpodobně bude český telekomunikační úřad, byť už bychom to měli mít vyjednáno, ale tak jsme v Česku takže ještě nevíme, kdo od toho ledna 2024 to bude dělat, ale pokud to tak bude, tak samozřejmě je to obrovská nová agenda. Potřebuje to nějaké experty a zase nějakou veřejnou debatu, co po těch expertech vlastně chceme a jaké si máme vyžadovat dokumenty od těch společností. A třetí bod vedle toho vlastně radikálnějšího, když jsme opravdu v nějakém válečném stavu, pak ta transparentnost, tak poslední noha pro mě je, v tom jsem asi trošku liberál, že jakkoliv je to dosud neúčinné, tak spíš bych radši nějakou cestou přezkoumávání dosavadní legislativy, nějakých soudních precedentů, které teda proběhnou to kolečko přes nejvyšší soudy a třeba ústavní soud. A to je nějaké obecné vodítko pro ty nižší soudy, co se týče typicky právě osobnostních práv a dalších věcí. Já osobně si myslím, jakkoliv je to nesystémové, takže doba si žádá abychom měli třeba nějaké speciální senáty pro osobnostní práva, že ta prodleva, že za tři roky něco vysoudíte, se stává čím dál nepříjemnější a měli bychom to asi nějakým způsobem řešit a přijde mi to lepší cesta než jít cestou nějakých silných regulací, které třeba už za čtvrt roku nebo konečně už v té době budou neúspěšné, takže já to vidím takhle v těch třech věcech. Radikální typicky třeba válečná situace, kdy ta vláda opravdu má velké právo a pak se z toho zodpovídá. Druhá věc je nějaká transparentnost, v nějakém běžném stavu, přičemž i to, jmenuje se to informační válka, ale já myslím, že informační válka už je nějaký nový normál a zvykejme si na to a vedle toho vlastně je otázka pro právníky, jak upravit legislativu, aby nežila v 90. letech, tak tolik můj pohled.

MS: Já souhlasím a já si myslím, že důležitý hlas je akademická půda, která by tohle měla samozřejmě vždycky nějakým způsobem komentovat, vyjadřovat se k tomu, dávat doporučení, protože když tento hlas těch akademiků nebude, tak si myslím, že to vždycky bude právě směřovat k těm silným regulacím, že někdo bude chtít prásknout do stolu a říct, tak takhle to nejde, my tady máme vlastní pravidla na to určovat, co je pravda a co je dezinformace a napsali jsme je skvěle, tak pojdte nás následovat, tady musí být vždycky ten nezávislý hlas, který má ten zdvižený prst a ukazuje, že to prostě nemůže být míč vždycky jenom na jedné straně ale, že to prostě musí být vyvážené. Jinak souhlasím se vším, co řekl pan Klimeš.

VB: Pan Klimeš to shrnul velmi dobře. Já to možná doplním nějakými drobnostmi nebo zkusím někde jako přispět něčím okrajově. On ten zásah je vždycky nějak proporční vůči té hrozbě nebo bezpečnosti, takové zlaté pravidlo, stejně jako prostě u jakýkoliv jako represe je, zda ta hrozba ospravedlňuje tu míru zásahu do jiných práv. A tady si prostě myslím, že z velkých problémů v otázce jako takzvané opačné války nebo dezinformací, fake news, že zatímco, když třeba průmysl zase umí jako spočítat prostě pokud naskočíme na tolik falešných objednávek za měsíc, bude nás to stát tolik peněz, kvůli takovéhle ztráty. V té společenské diskuzi jsme přijali nějakou skoro až teologii toho, že tohle je existenční problém a musíme to okamžitě zastavit za jakoukoliv cenu, včetně podle mě Evropské unie v mnoha ohledech, která se prostě cítí zase tak, tam je ta panika ohledně toho, že Evropská unie je nepopulární a zranitelná, a že to jako může ohrozit evropskou jednotu atd. Ale problém je ten, že my tady vlastně

nemáme pořád dobrou analýzu toho, jak velká ta hrozba je, jak nebezpečné jsou ty dopady a tedy jak velké jsou to správní zásahy. A to jsme ho přijali, že úplně jako fatální problém. Já jsem centru proti denním hrozbám už zveřejnil konečnou analýzu na základě, které byl připravován ten akční plán a s prominutím, je zoufalá. Tam jsou věty, "česká bezpečnostní komunita se shoduje" a to není argument, to nepřípadá jako relevantní základ pro vytváření jakýkoliv politiky, která se má jako tvářit, že je evidence-based. A samozřejmě souhlasím s tím, že prostě tady ten stát, já jsem slyšel 60% úspěšnost, tak jako asi těžko uslyšíte něco jiného. Stát má mít v případě válečného stavu, v případě stavu ohrožení státu prostě nástroje, jak využívat defacto cenzuru, protože tam se dá bezpečně předpokládat, že skutečně informační ohrožení by mohlo vést k tomu, že prostě bude ztraceno velké množství životů, že prostě budou jako velké škody, že to ohrozí existenci státu. A přesně pak má existovat prostě možnost, ale ta, že ty dokumenty jsou archivované, jsou archivovaná rozhodnutí a prostě ti lidé potom mohou ex post hnát k odpovědnosti, pokud ho zneužívali. A zatímco teď jsme v situaci, kdy vlastně jako, mám rád pojem morální paniky, že prostě tady je nějak jako morální ohrožení jako stávající společnosti a to rozhodnutí, jako ty opatření jsou podle mě vytvářené, jakože panicky, pokud jako čerstvě bývalý vládní zmocněnec píše, že to tady připomíná atmosféru před rokem 48 a že možná jsme před posledními svobodnými volbami, tak to asi jako není úplně v pořádku. Jako zaprvé teda myslím, že to absolutně nemá žádný jako empirický základ, ale za druhé to není jako úplně zdravý základ pro to rozhodovat se, kdo a jak bude jako moderovat obsah. Druhá poznámka je, že já jsem jako dlouhodobě strašně skeptický k tomu, aby se ta odpovědnost přenášela v tomhle třeba na ty platformy. Já jsem možná v tomhle tradicionalista, ale prostě já mám pocit, že jako byznys má primárně vydělávat a je to tak v pořádku, ale zároveň tím pádem je těžké mu ukládat úkoly, které jsou přímo v rozporu s jeho primárním cílem. To mi přijde nefér vůči v podstatě všem stranám a přijde mi, že to není šťastný i z hlediska třeba vztahu toho průmyslu s tím státem potom a s tou reprezentací v mnoha ohledech. Já jsem asi toho příznivcem nebo respektive, já jsem skeptický k tomu, do jaký míry zatím technologie proměnily reálně prostor v tom, že se šíří fake news. To jsou periodické problémy, low press, bulvár, vzestup televize, rádia, kdy se šířili masově nepravdivé informace, není to úplně nové. Stejně tak nejsou nové echo chambers. Pokud člověk byl členem strany za První republiky a odebíral stranický tisk a setkával se stranickými členy, tak to byl svůj druh echo chambers a nepotřeboval k tomu Facebook. A v tomhle kontextu to, co říkám je, že si myslím, že ty nástroje společenské pro to abychom oddělovali tu pravdu od nepravdy v podstatě máme v té diskusi v tom, že někdo smí svobodně napsat blbost, ale nikdo jiný jí smí taky svobodně atakovat s tím, že to je blbost a že je to ve skutečnosti jinak. Ta demokracie je o tom, že tady jako společně budeme diskutovat o tom, co teda je pravda a není. Nepochybně se častokrát prostě seknu, to jako je nevyhnutelný, ale přijde mi to jako zdravější přístup než se snažit jako apriori oddělit zrna od plev někde jako před tím uživatelem. Byť samozřejmě zase se vracíme k tomu, že máme tady zákony o šíření poplašené zprávy ze zcela opodstatněných důvodů.

DK: Jestli mohu jenom drobnost, já se určitě s Vojtěchem shodnu na tom, že jsem taky dost skeptický k tomu jasnému označování, co je dezinformace a co ne, ale tady jsem trošinku ve sporu. Já si myslím, že musíme pracovat s těmi platformami čistě z toho velmi pragmatického důvodu, že to ten stát kapacitně nezvládne vzít na sebe. Koneckonců jsme po dvaceti letech nějakého úpadku státu ve smyslu vlivného hráče v té společnosti a vlastně i z hlediska nějakého schopného regulátora. Tak já absolutně nevěřím, že stát dokáže adekvátně reagovat. Takže to je čistě ta moje pragmatická, možná alibistická připomínka. Ano, bylo by to skvělé, bylo by to hezké, ale prostě kapacitně je to naprosto nepředstavitelné a vlastně ten přírůstek k tomu, že v minulosti už tady byly ty vlny, určitě sedí. Já mám rád takový průzkum z Ameriky, že nejvíce dezinformačních příspěvků, dopisů čtenářů ve velkých amerických novinách, nepřicházelo ani nepřichází teď a nyní, ale přicházelo vlastně na přelomu průmyslové revoluce a pak během Mccarthismu, ale teď ne. Takže ano, asi jsme na to zvyklí, ale ty platformy jsou pro nás vlastně tak nedosažitelné, tak daleko, že vlastně podle mě tím jediným přístupem je po nich něco chtít, protože si nedokážu představit, že to na té národní úrovni, dokonce ani Unijní úrovni, nějak zvládneme, tak to jenom taková moje připomínka.

AZ: Já se do toho připojím. Já se v tomhle tématu cítím teďka suverénně jako největší lajk, ale ten můj pohled je, že se obávám regulací, protože ty regulace dopomohou všem těm velkým hráčům. Možná tím diskvalifikujeme nějaké malé servery dezinformační, ale přijde mi, že to opravdu omezí tu možnost mýlit se u těch médií, který vlastně můžou být fajn, mohou být malé, ale oni nebudou mít tu armádu právníků, která je bude krýt a bude se za ně handrkovat s tím státem, že dle regulace na stránce něco. Takže každá regulace pomáhá monopolům nebo vytváření monopolů a těch společností, který tam už jsou zaběhlé. Myslím si, že tou regulací jenom upevníme jejich pozici, protože jestli se nepletu, tak Facebook nás v Evropě až jako žadoní po těch regulacích, aby přišly. Protože oni potřebují za prvé vytyčit si to hřiště, kde se můžou pohybovat a následně vědí, že už tady vlastně nikdo další nebude moct vlézt anebo bude muset za ním stát někdo jako šileně velký, kdo to prostě zamázne a nechá ho vyrůst po jeho boku, a to je ta obava moje z regulací. Za mě tam dává smysl to být odpovědný za to, co tam napíšu já jako přispěvatel, což znamená nějaký ověření té identity, což je dvousečný, než abych reguloval danou platformu, protože si myslím, že těm spíš jako z toho čistě tržního pohledu prostě pomůžu.

B: Jak by teda podle vás s contentem, který, ať už za pomoci třeba nástroj jako bot spoting, bot labelling, Fack-checking, vyhodnotíme jako zavádějící nebo nějakým způsobem uměle šířený, mělo být nakládáno? V současné době jsou možnosti jako naprosté vymazání, odstranění z té platformy, deempatizece, že v rámci nějakého jako organického zobrazování snížíme tu schopnost vlastně dál se šířit, což je jedna z těch hlavních účelů například toho zapojení botů do nějakého sdílení a generování reakcí anebo pak napůl skrytí, že vlastně ten příspěvek jste schopni dohledat ve chvíli, kdy hledáte přímo toho uživatele, ale už se organicky nešíří.

TH: Já bych se tady k tomu vyjádřil. Já si myslím, že ten destruktivní přístup neboli ta cenzura, že to není ten správný přístup. Nejen, protože to může ve svém důsledku velmi škodit, ale i proto, že to může vlastně škodit i té dobré straně. Vlastně já narážím na to, co už tady bylo řečeno, že pak nějaký menší subjekt omylem vydá ven něco, co může být špatně charakterizováno a může mu to uškodit mnohonásobně víc, než těm velkým hráčům. Takže já si tady myslím v tomhle případě, že nejlepší za mě je nějakým způsobem častěji informovat o tom, že nějaký systém shledal tuhle zprávu škodlivou a myslím, že tohle Facebook už implementuje. Upřímně nejsem si jistý, jaký to má dopad na šíření těch příspěvků. Nevím, jestli o tom jsou nějaká data, nevím, jestli byl dotlačen do jako kdyby minimálního úsilí, ale myslím si, že tohle za mě by byla ta správná cesta, kdy vlastně vidím v reálném čase, že něco je rizikovější než něco jiného.

MS: S tím určitě souhlasím. Já myslím, že tady to labelování, teď nevím, jestli to bylo před tou akvizicí Elona Muska nebo po ní, ale to labelování má dobře zavedené docela Twitter, který označuje třeba Ruskem kontrolovaná státní média a tak dále. Myslím, že právě zrovna jak říkal Tomáš, že se objevuje, že tam je takové to hlasování, že můžou dát šipečku dolů a tím pádem nějak ten příspěvek degradovat. Já si myslím, že tohle vlastně v návaznosti na tu otázku, co jsme řešili předtím, je prostě ten nejlepší způsob, že ta společnost si to označí sama tu dezinformaci. Je to takové nejvíce přirozené, že to z té diskuse prostě vyplyne. A pokud to médium internetové dává tuhle možnost, já myslím, že právě tohle je ta cesta tyhle možnosti rozšiřovat a dobát se té diskuse, kde jsou jasně označený ty dezinformace tady tím způsobem hlasování.

DK: Já nebudu souhlasit a to z toho důvodu, že vlastně všechny tyhle pozice, co jste říkali, tak jsem zastával a postupně jsem je opustil, protože mám pocit, že úplně nefungují, že vlastně ta historie těch přístupů je vlastně sama o sobě poučná, že tak nejdřív zkusíme tedy něco ověřovat dejme tomu nějaká automatizace plus lidský faktor plus experti, tak to skončilo tím, že vlastně, když to teda bylo označeno na tom Facebooku, že tohle není úplně pravdivé nebo je to rekonstituované, tak to je jenom vedlo k tomu, že ty lidi to ještě víc konzumovali, protože říkali aha to ten Washington z té washingtonské establishment nám bude říkat, co si máme myslet nebo ne stejně tak vlastně to skrývání nebo doplňování, tak vlastně vedlo k tomu, že si říkali, aha tak vidíte oni nám ještě teda více budou říkat, co si myslet a vedlo to občas i k vyšším konzumacím. Koneckonců jedny z největších konzumací příspěvků na Twitteru měl Donald Trump po tom, co ten příspěvek byl smazaný, takže se zase dostáváme k nějakým těm defaultním situacím, že můžeme s tím nesouhlasit, ale to je asi tak všechno, co s tím můžeme dělat a musíme vnímat vlastně tu realitu té věci v nějakém společenském kontextu. Za mě určitě jedna z posledních věcí, kterou chci, co nejpozději opustit, tak je to, co někdo tady zmiňoval. To je to labelování té afiliace. Typicky, že je to někdo vládní, tak je to vlastně podle mě velmi dobrá cesta. Problém je, že je to strašně jednoduché se tomu vyhnout stejně tak, jako přiznávání té identity. Já si myslím, že vlastně největší problém nejsou ti ministři, ale vlastně ty komunikační týmy, které to vytváří. Vzpomínám na Havla, který chtěl vlastně lustrvat předlistopadový jako establishment a novináře a pak říkal, že teda to vlastně dělat asi už moc nechce, protože tam stejně nenašel ty, kteří ho nejvíce štvali. Takže to předivo vlastně toho komunikačního nátlaku většinou vytvářejí jiní lidé a většinou jsou placeni za to, aby nebyly moc vidět, takže pochybuju, že si tam dají vlaječku "já teď pracuji pro Babiše, Fialu, Kalouska nebo evropskou unii nebo Putina", asi ne, tak z mého pohledu znovu jenom rychle zopakují. Transparentnost prostě, ať víme aspoň jak ty trendy vypadají, že někdo třeba na Twitteru vyhodil 99 % moderátorů, tak ať aspoň víme, co asi ta síť nám přichystá nebo nepřichystá. Druhá věc je vlastně to zrychlení toho soudnictví, možná i trochu nesystematické, ale vlastně pro mě jediná funkční věc, na které jsem teď ustrnul a za měsíc asi si zase budu myslet něco jiného, tak je opravdu ta žaloba na nějaká osobnostní práva. Ten soud vydá nějaké předběžné opatření a pak se o tom bavme v prostředí té justice, která koneckonců by asi nejlépe měla být povolávána k tomu to řešit. Ano asi je to trochu nesystematické, ale myslím, že by se tam určili ne takové ty stupně, že když jde o nějakou významnou osobnost nějakým vlivem, tak se třeba postupuje trochu rychleji nebo přísněji to už známe z té současné legislativy, že třeba politik nebo veřejně činná osoba musí mít nižší práh pro to, co snese nebo vyšší práh pro to, co snese než člověk, který v té veřejné debatě nevystupuje. Takže ano, zcela souhlasím s kolegy, jak k tomu přistupují. Sám jsem to tak viděl, ale teď jsem docela dost jako vlastně k tomu skeptický stran toho, že by to dělala automatizace nebo, že by to dělaly nějaké autority, protože nevím, na jakých autoritách bychom se shodli a spíš tu cestu vidím opravdu v nějakém rychlém soudnictví a dobře upraveném zákonodárství, abychom to dokázali postihovat, ale tam rozhodně nejsme. Ano, bavíme se o regulaci sociálních sítí, ale v Česku na rozdíl od tisku audiovizíe ani nemáme dosud zákon pro audiovizuální média. Já výrazně snadněji můžu lhát

aktuálně než v hospodářských novinách, takže opravdu jsme v nějaké prehistorii, co se týče té odpovídající legislativy.

VB: Já bych ještě krátce doplnil pár věcí, co myslím, že nezazněly. Jedna věc je, že myslím, že hrozně zajímavá otázka toho jakou důvěru nebo nedůvěru potom budí ta samotnost sociální sítí a ty firmy, protože tak jako u tradičních médií často mluvíme o tom, zda jako ta značka toho média je důvěryhodná a zda prostě ti čtenáři věří tomu, že ty informace jsou nějak vybírány a jsou prostě vybírány nějakým jako objektivním základem nebo typicky prostě třeba idnes nebo jiná média mohly pozbyť důvěru svých čtenářů v tom, jaké články se objevují a proč stejně tak, ale veškeré mechanismy těch sítí, které budou být třeba jenom potlačovat nějaké názory jako nevyhnutelně, vedou k tomu, že ty uživatelé ztrácí důvěru v to, že to, co vidí je nějaký jako z jejich pohledu neutrální obrázek jo, což vede nevyhnutelně k tomu, že třeba ty lidi se přesouvají. Už teď se mluví o tom, že jak Twitter tak Facebook prostě umírají. Máme tady teda ještě TikTok, ale prostě hodně se to přesouvá do Discordu, Telegramu jako i jiných sítí fungujících na jiném principu. Ten trh zafunguje i v tom, že ty lidi většinou jako moc nemají zájem, aby tohle sedělo respektivě ty lidi mají zájem, aby to dělalo obsahu, což chce někdo jiný, ale ne oni. Druhá poznámka k tomu ověřování, já souhlasím, že transparency je skvělá, jeden z problémů ale je třeba v tom vyznačování nepravdivých zpráv, že ty sítě nikdy nebudou mít kapacitu, nebo jako zatím nemají kapacitu označovat všechno a problém je v tom, že se označuje jenom něco typicky, když se kontroluje jenom profil Donalda Trumpa, tak ale vyvolává implicitně tedy očekávání toho, že pokud něco označeno není, pak to je asi pravda, což ale jako málokdy bude jo, že tam vlastně jako ta druhá strana té mince, že jako to znamená stejně, tak pokud se řekne, že nepravdivé informace se mažou, tak to povede lidi k tomu, že teda říkají, tak pokud to není smazáno, tak je to asi pravda, což zas myslím, že bude jakoby obtížný dosáhnout toho, aby jako tento zpětný efekt tam nevznikl.

AZ: Jenom malinko doplním, protože mě napadla jistá věc a budu rád, když mi jí vyvrátíte, ale pokud budu schopen stoprocentně ověřit, že nějaká informace není pravda, tak vlastně pokud by se tahleta informace dala veřejně a ukázala by se těm uživatelům s tou vysvětlivkou, že se jedná o podvrh, tak to ten narativ podobných informací může diskvalifikovat. Já jsem nějakým způsobem schopen identifikovat, že daný příspěvek napsal bot, netvrdím, že ve 100 procentech, ale i u části a většinou jsou využívány pro nějaký velmi podobný narativ, to znamená, že kladou tím zase vyšší nároky na toho uživatele čitatele, ale můžu mu ukázat "hele tohle víme, že je opravdu bot, který to předal a je tam takový myšlenkový narativ a z toho důvodu vlastně dej si pozor na tyhle informace" a můžeme tím poukázat na celou skupinu, kterou nejsme schopni datově identifikovat.

MS: Já si dovolím říct, že bych připomněl právě ten kapacitní problém, který zmiňoval Vojtěch předtím, že tady to vyvracení i třeba pomocí umělé inteligence by mohlo probíhat právě na těch levelech těch opravdu velkých influencerů a opinion lídrů a těžko potom, když si soukromě napíšeme nějakou svojí lež na Facebook někam a budeme koukat, čekat až nám to někdo onálepkujeme a uvede jako správný kontext, možná se toho dočkáme. Ale jako vlastně chceme to, nebude to potom utlumovat nějakou jako kreativitu? To je otázka.

TH: Já si myslím, že je jedno, jestli to chceme my nebo ne, ale že záleží, jestli to chce Facebook nebo Google a myslím si, že oni by to určitě dokázali škálovat, abychom takovéhle predikce měli u každého příspěvku, ale neudělají to, protože by je to znevýhodnilo na trhu a jde to proti jejich business modelu.

DK: Já bych asi měl uvést přesně tu studii. Já si samozřejmě nepamatuju, ale určitě byly nějaké studie o tom, že ty vysvětlivky k tomu, že třeba buď je to nepravdivé nebo je to zavádějící, tak prostě nefungovaly nebo fungovaly jinak, než bychom chtěli. Naopak ještě o to lépe se v nějakých skupinách vlastně šířili buď s tím narativem: „Podívejte se, jak nám zase do toho cpou ten celý establishment“ anebo to nefungovalo tím, že by to spadlo dolů, protože vlastně nějakým způsobem minimálně jistou reakci to mělo a šířilo se dál. Na druhou stranu, my se tady bavíme asi typizovaně o nějakém příspěvku a teď s ním nakládáme pravda nepravda, správný kontext, špatný kontext. Otázka, co je správné, co je špatné, ale je pravda, že vlastně třeba nemáme rozřešenou tu zkušenost z covidové krize, kdy mně třeba říkala Táňa Lemon, šéfka Googlu, že vlastně suspendovali kompletně celý algoritmus, co se týče Covidu a prostě všechno natvrdo odkazovali na WHO a české ministerstvo zdravotnictví, které vlastně v tom jejich rank kingu bylo někde úplně pod bodem mrazu. Takže vlastně to je ještě, že se bavíme spíš jako asi o společenském užití a nějakém algoritmu okolo příspěvku, ale vůbec samotný ten algoritmus vyhledávání, na který se často zapomíná, my asi tady na něj trošku taky zapomínáme, tak vlastně je taky velká zkušenost, že teda tak dobře někdy můžeme jít přesně proti tomu, co je čím dál více zdokonalováno a kde ta umělá inteligence ještě asi urazí velkou cestu, ale kdy. Zase se dostávám k tomu, že by to měly být nějaké defaultní situace, kdy je pro mě velký rozdíl, jestli je vyhlášen nouzový stav nebo válečný stav, anebo je to vlastně nějaká běžná diskuze o tom, jestli Evropská unie je víc populární nebo míň populární, podle toho, jestli vyhrávají nebo prohrávají populistické strany, nemluvě o tom, že je to ještě asi úplně jiné v průmyslu, kde nesmíme zadusit nějakou kreativitu a nějakou přirozenou, já nevím, jak to říct, to řeknete asi vy lépe, nějakou zkušenost slepých

uliček a určitě by ti lidé měli být označováni, jakože vyvinuli něco, co se blíží dezinformacím a nebo něčemu ohrožujícímu českou nebo jakoukoliv jinou společnost.

AZ: Já s vámi souhlasím, a proto jsem vlastně ten argument stavěl na tom botovi přímo. Vlastně to, co jsem tím myslel je, že nemusím trefit každou z nich a také ten problém, že jsem to nespécifikoval. Primárně jsem myslel sociální sítě. Google je úplně jiná kategorie, které je mnohem komplexnější na tohle a myslel jsem to čistě na těch sociálních sítích, kde vlastně může být feed, který vím, že dal bot a tak tam vlastně těch red flag nějakému tomu názoru, který tam je, nebo té message a data jenom ve chvíli, kdy jsem si stoprocentně jistý, že to byl opravdu bot a musím to pak kvalitně popsat, abych ukázal, ano tohle byl bot a má takovýhle názorový narativ, který je zároveň ověřený, že není pravda. Tam si myslím, že to lze. Google je něco úplně bohužel jiného.

B: My jsme se právě tady bavili o tom, že filtrovat veškerý kontent je v současné době složité. Do toho procesu nějakým způsobem vstoupili nástroje umělé inteligence, které na jedné straně vlastně podporují nějaké to šíření dezinformací, misinformací, dávají tomu trochu nějakou strategii právě pomocí například botů nebo nějakých generovaných reakcí, ale v současné době nám teda velmi zasahují i do toho procesu nějakého fact checkingu. Ať už je to formou strojového učení, vyhodnocování dat, které oni pak dávají do toho nástroje nebo právě tou selekci, tak nějakým způsobem tam vždycky je kombinace hybridního přístupu - člověk, umělá inteligence. A já jsem se vás chtěla zeptat zda, protože jedna z těch hlavních rolí člověka je dozorčí, nějaká schopnost odvolávat se vůči tomu systému, vůči tomu algoritmu, který nějakým způsobem zpracovává ty informace a že zachování člověka tady v tom procesu je naprosto kruciólní, co se týče zachování nějaké objektivitě a svobody slova. A tak jsem se chtěla zeptat, jestli to taky vnímáte jako důležité nebo jestli se bojíte nějakého vypadnutí toho lidského článku z toho fact checkingového procesu, jestli se bojíte, že ty nástroje umělé inteligence možná nedosahují takové kvality, aby ten proces mohl být nechán na nich.

MS: Víam, že tady byla kauza s tím, že se vlastně tyhle lidští moderátoři Facebooku, myslím, že tenkrát o tom vyšel dokument, já se teď omlouvám nevím přesně, jak se jmenoval, ale bylo to vlastně o Filipínách, kde poměrně velká značná skupina lidí byla zaměstnána jako tady ty moderátoři Facebooku a tam byl takový smutný trend, že mezi těmi lidmi docházelo poměrně často k sebevraždám, protože se vlastně věnovali těm příspěvkům, které někdo nahlásil a oni vlastně dokola četli buď nějaké hejty. Teď možná mluvíme hlavně o tý hate speech, omlouvám se, že jsme se odklonili od těch dezinformací, ale ono by to mohlo mít na lidi podobný asi psychicky deprivační účinek, takže já si myslím, že je do jistý míry asi dobře, že na tuhle práci tady máme AI. Ale samozřejmě druhým dechem dodávám, že nějaká objektivita a fact checking tam na technologii prostě musí přejít, až když si budeme stoprocentně jistí, že ten kód je prostě bezvadný, že jo a teď je otázka, jestli to někdy půjde, jestli opravdu tu AI budeme umět naučit být stoprocentně objektivní, protože my lidé stoprocentně objektivní být nemůžeme, takže možná je dobré vlastně toto bříme na toho robota jako uložit.

TH: Já s tím souhlasím a vlastně tohle je velká debata obecně v AI komunitě nebo ve vědecké komunitě, že vlastně ty nejmocnější modely, které teď máme všechny fungují stochasticky a není tam nic, co můžeme očekávat od toho modelu. Tam můžeme zvyšovat úspěšnost až k nějakým 99 procentům, ale všechno jsou to stochastické procesy a samozřejmě už dlouhé dekady se už vyvíjejí modely, které jsou založené na matematické logice a na nějakém vyvozování důsledků, ale jednoduše, protože ten byznys žene ten druhý model dopředu, tak tam nevidíme nic tomu ani vzdáleně podobnému. Takže tam si myslím, že vlastně na tohle nemám úplně názor, jakým směrem by se to mělo vydat. Asi ani tady není někdo, kdo by to mohl říct tu listu videa a všichni by následovali. Bude se následovat to, co má největší dopad na ten trh, ale určitě se tím zabývá spousta lidí a vlastně i v té otázce vlastně obecně umělé inteligence, o které se teď taky mluví víc v poslední době, tak tam se většina lidí shoduje na tom, že obecná umělá inteligence musí fungovat na nějakém principu logického usuzování raději než na tom frekvencionistickém přístupu jenom, že čím víc dat tím chytřejší. Ještě jsem vlastně chtěl dodat takovou věc, která mi přišla naprosto děsivá v poslední době a to, že jsem četl, ale nemůžu tedy zaručit, že je to pravda jenom se zdrojů, ze kterých jsem četl, že vlastně OpenAI, o kterém se teď hodně mluví, když trénovalo ten systém, který vás drží od toho abyste psali nebo chtěli od toho systému něco škodlivého, tak oni vlastně, scrapovali dark web, vlastně ten nejhorší z internetu co jde a dali tenhle vlastně hrůzný obsah anotovat lidem, právě zemím třetího světa a taky tam byly nějaké případy sebevražd a depresí a to mi přijde jako naprosto ohavný a ještě s tím, že se pak tím chlubí, jak je to vlastně fér algoritmus.

DK: Jestli můžu i tak vlastně zmínit, že se pohybujeme v nějakém rámci, kde funguje nějaká občanská demokratická společnost a skutečně ty situace, které zmiňoval Martin té misi akcionar Duterte, myslím ten filipínský prezident, který ovšem asi opravdu rozešťval velmi efektivně filipínskou společnost stejně tak, jestli se nepletu, tak Facebook snad přijal zodpovědnost za nemoderaci příspěvků v souvislosti s pogromem na menšinu Rohingů, jestli to říkám správně v Parmě, respektivě Myanmaru dnešním, takže skutečně takhle to není. A to mně připomnělo jednu mojí zkušenost, kdy já jsem měl ve Francii nějakou přednášku o cenzuře, propagandě, co jsem

říkal o Československu a říkal jsem, že teď v Rusku je to asi podobný atd. Oni říkají, ano to je možná ten váš východoevropský příběh, ale my tady ve Francii dobře známe třeba různé příběhy z francouzské Afriky a latinské Ameriky a tam to funguje jinak, tam to není právě jako utážení, co možná nejvíce těch šroubů, ale naprostý chaos, který je cílený, kde mohou velmi dobře a efektivně vzlínat nejrůznější narativy. To je úplný opak toho, co vy jste si vytvářeli za komunistů, pravděpodobně, co teď vytváří Rusko. A to mě úplně zaskočilo, kromě toho teda, že mi to zlikvidovalo celou anglickou přednášku, tak je pravda, že asi jsou různé druhy těch informačních prostředí a může teda fungovat něco různého. Já pevně doufám, že to, co třeba zažili Filipíny nebo Parma, tak by prostě tady nemohlo fungovat, ale samozřejmě je možné, že se pletu a k tomuhle nemám opravdu jako silný názor, jak moc ta moderace by měla být silná, jak moc automatizovaná, jak moc ten lidský faktor, protože skutečně od těch amerických voleb 2016 tady později jsme si podle mě prošli všechny fáze a všechny nějakým způsobem zatím selhaly, takže je otázka jaký je ten kompromis, ale nesouhlasil bych, nebo jako vlastně takový bonmot, ale asi částečně pravdivý bych opravil to, co říkala Barbora, že vlastně by tam měl být ten člověk, aby to nějakým způsobem byla garance té objektivitu. Já si právě myslím, že by tam měl být ten člověk, aby tam byla garance té subjektivitu, protože jakmile natrénujeme i třeba od toho frekvenčního na logické uvažování ten automat nebo umělou inteligenci, tak vlastně já budu rád, že je tam ten chybný člověk a vlastně nějakým způsobem krátkodobě se bude plést, ale budu mít pocit, že dlouhodobě my tam garantuje nějaké lidské posouzení ohledně vlastně těch zákazů příspěvků Trumpa na Facebooku a Twitteru pro mě nebylo jako překvapující nebo šokující, že ta rozhodnutí byla velmi náhodná podle toho, jak se vyvíjela situace, ale že to bylo například vedení, že někdo dostane tu výjimku. Jinak si myslím, že z těch transparentních reportů těch platforem, já bych právě čekal, že to bude přehledka chybných rozhodnutí a tohle dobře, tohle se stalo v minulém čtvrtletí nebo v minulém roce a teď jsme teda se dohodli, že to bude třeba trochu jinak, ale nebude to žádné ekvilibrium, které bude trvat dalších 10 let, bude to zase prostě na další čtvrtletí nebo na další rok. Tak to jenom, že to, co vlastně říkal kolega, asi jo prostě jsou různé informační prostředí a různě můžou fungovat nějaké strategie. A za mě vlastně já tam toho člověka chci spíš, ne pro to, aby mi zajistil nějakou perfektní vyváženost a objektivitu, ale aby chyboval, protože budu radši, když chybuje ten člověk, než abych zjistil třeba s dvouletým zpožděním, že dost výrazně chyboval špatně naučený počítač nebo umělá inteligence, ale asi jsem staromódní.

AZ: Já jenom v rychlosti, ta agilita, ta rychlost toho reagování, myslím si, že to je, ale takové obecné, co se v současnosti znova všichni učíme. Ten svět se mění neskutečnou rychlostí, všechny technologie a všechno má na to vliv a to, že jsme historicky prostě zaváděli nějaký vyhlášky a další věci na řádově desítky let, tak vlastně je dneska už nepřijatelné. Dneska musíme opravdu posekat ty procesy a být prostě rychlejší a holt musíme být ochotni dělat chyby, protože základní poučka projektového managementu říká, že je lepší udělat nějaké rozhodnutí, než neudělat žádné rozhodnutí, to je ten základ. Prostě my se snažíme stále udělat to jedno dokonalé rozhodnutí, které, než ho stihneme vynést, tak vlastně už třeba vůbec nedává smysl. To je za mě to nejdůležitější, ta rychlost v současnou chvíli a holt být ochotni připustit tu lidskou chybu. Na to bych chtěl dát důraz, než čekat, co se stane a snažit se udělat to dokonalé rozhodnutí.

VB: Já bych chtěl jako jen přes dvě témata. Je spousta literatury o rozhodování strojovém ohledně zabíjení, respektive autonomních zbraních, kde kolegové na to dělají výzkum. Já se tomu jako nevěnuji, ale tam přesně jako tím řeší, primárně ta odpovědnost to znamená, že vlastně jako jaká bude vlastně, kdo by třeba měl nést tu odpovědnost za jako to, že ten stroj zabil špatný lidi, že byl špatně naprogramovaný. My technologici tam víceméně jsme, kdyby někdo chtěl, tak by asi jako mohl takovýhle stroj vypustit, samozřejmě to zatím nikdo neudělal. Takže to jenom jakoby směr pro vás asi jakoby, že to jako může být zajímavá analogie v nějakém ohledu včetně těch lidských očekávání od toho, proč jim to je nebo není nepřijatelný. A druhá věc, myslím, v té moderaci, jsme se speciálně dost zamotali do té debaty v tom, že my jsme tady primárně soustředili na to IA, dezinformace a fake news, ale jako musíme si přiznat, že tohle je jako sociálně moderace ještě vlastně širší pojem, kde se moderuje jako z řady typů prostě projevů. Můžem se bavit o dětské pornografii nebo o spoustě dalších projevech, který porušují podmínky té služby, protože jsou násilné obecně pornografické atd. Pak vlastně tady to spectrum nějaké, pak máme výroky, které jsou jako zcela nepravdivé, ale jako vysloveně faktografické povahy a přechází to v nějakým spektru až o pojmy, které mohou být, jak se říká jako narativy pohodlné pro kreml. A tam to je jenom asi špatně zarámované, vlastně to je pravda, ale jako ono to relativizuje nějakou naši pravdu třeba. A teď samozřejmě podle mě ta autorita té AI může být jako dramaticky odlišná v tom o jakých věcech tohle spektra se bavíme. Že pokud se bavíme o tom, že IA bude schopna rozpoznat dětskou pornografii, věřím tomu, že tam už jako jsme nebo můžeme brzo být a že tam ta automaticita může být v podstatě absolutní a okamžitá. Myslím zase, že z hlediska společenské škody, které tam posuzujeme, tak je to i ospravedlnitelný jako zásah zcela. To, co mě znervózňuje, že pokud my se tady bavíme spíš o té informační válce, tak tam strašně velká část toho obsahu je jako spíš na té druhé straně toho spektra a kde jsem prostě skeptický k tomu, že a jak Tomáš jako hrozně hezky mluvil o různých modulech AI, že vlastně tam ještě jako ani zdaleka nejsme v tom a jako upřímně já jsem jako velmi skeptický k řadě jako fact checkingových projektů, které i ty velmi dobré, na které vlastně sám třeba rád dívám jako ověřována českého rozhlasu, tak občas používají podle mě jako hodně dvojí standard v tom, že vlastně

jejich jako standard pro pravdu při ověřování jako těch fake news jako velmi důsledný a vlastně mnohem přísnější než ten, který by třeba aplikovali pro vlastní články z hlediska interpretace toho vlastně, co tím autor myslel a tak dále, ale samozřejmě souhlasím v tom, že pokud ta moderace, tak je lepší, aby byla lidská a to je celé, nebudu to tady protahovat, ať nezdržuji.

B: Já moc děkuji. Tady s tím se nám zase ještě otvírá takové poslední téma, kterému se věnuje má práce, a to je nějaký bias, které se nám do těch fact checkingových procesů dostává. Tak já bych se jenom chtěla zeptat, jak by podle vás měly být řešené nějaké tyto bias, jestli by měly být nějaké interní kodexy, nějaké externí kodexy, nějaké společné koncenzy, které v rámci například české mediální krajiny dáme dohromady, že budou takhle posuzovány, jestli by měla být vytvořena nějaká norma, jak by se měl třeba zajistit, aby ten bias vlastně nepronikl do těch dat, protože ve chvíli, kdy training data nějakým způsobem vyhodnocuje lidský faktor, tak ten bias se nám pak může násobit v rámci té umělé inteligence, tak jestli to vůbec vnímáte jako nějaký akutní problém, který by se měl řešit a jak by podle vás mělo být k tomu přistupováno.

TH: Já bych jenom začal hodně krátce o tom vlastně, jestli je o to zájem nebo ne, protože vlastně tohle je něco, co víceméně vyvíjíme nějaký jakoby systém, který tohle automaticky a vždycky detekuje a jelikož, jak jsem už říkal, že se tím zabývá i startup, tak jsme mluvili se spoustou redaktorů a lidí ve vyšších příčkách, v novinářských agenturách, řekněme v mediálních domech a vlastně reakce, kterou jsme dostali skoro od všech byla, že to všechny hrozně zajímá a přijde jim to hrozně cool, ale vlastně to nechtějí teď aplikovat, nevědí jak to aplikovat a jenom chtějí být v kontaktu a chtějí vědět, co s tím bude dál, takže to je jenom takové, co s tím mám.

MS: Já jsem vlastně chtěl říct, že kde je ta poptávka. Ona je nějaká společenská poptávka a pak je poptávka trhu, když se zase vrátím k tomu Twitteru Elonu Muskovi, který vlastně reinstaloval účty Donalda Trumpa i vlastně misogynního influencera Andrewa Tate. Udělal to z nějaké společenské poptávky, anebo to bylo vlastně i jako PR stunt z jeho strany, kdy vlastně zviditelnil tím, jak byl Twitter dlouho vnímán jako levicově biased, tak teď vlastně Elon z toho dělá zase, aby i republikáni měli svůj píseček, aby neodcházeli. Tam je to právě vždycky jako mezi tou společenskou a tržní poptávkou myslím, kde ten bias hraje tu roli velkou momentálně. Asi za mě krátce se všechno.

DK: Jenom pro mě je to samozřejmě smutné, ale tak nějak jsem to tušil, jak to říkal Tomáš Horych, že všechny to strašně zajímá, ale nikdo to vlastně nechce, ta česká média. Mám pocit, že jsme dost extrémní tou naší touhou pochyťat, co možná nejširší spektrum, které obsloužíme, což si žádá nějakou radikalitu a polarizaci a vlastně velké libertariánství, když to tak řeknu. Co je vlastně pro mě v tom a zajímá mě to, protože jak jsem na té FSV tak vlastně 10 let debatuji se studenty to, co vy asi děláte nepochybně mnohem lépe a oni to dělají jenom ručně, co je teda pozitivní sentiment, negativní, jak si dohodneme, co je ten ambivalentní atd. Vy to určitě nyní uděláte dobře a já už to nebudu muset studentům zadávat, protože to bude od vás. Nicméně to, co je pro mě důležité nejen ten bias vlastně v tom výroku, ale i třeba ten bias tématický nebo jiné biasy, které jsou extrémně důležité. Upřímně řečeno, jak omezovat to, že vlastně, než přišel Elon Musk, tak to bylo spíš levicovější médium a pak skutečně vím, že ekonomis na to měl docela překvapující studii, kolik vlastně tam naběhlo republikánských voličů i nějakých veřejně známých postav. Tak ano, ale jak to omezovat to úplně nevím a ani bych asi nechtěl. Ale ten tématický bias je podle mě taky zajímavá věc a například to může být i do nějaké diskuze právě s ověřenou českého rozhlasu, která to dělá asi dobře, relativně nejlépe a je to taková ta vlastně stará mediální debata, jestli je fajn, když z dvaceti témat budu mít devatenáctkrát Babiše. Teď se to jenom přesouvá do něčeho jináčího, diskusí o attention economy, že máme omezenou možnost pozornosti. Celkem logicky s demokratizací té debaty je čím dál více. Asi nějakou omezenou pozornost máme speciálně, když se bavíme o nějakých těch defaultních občanech, spotřebitelech, jakkoliv a v té chvíli mě víc zajímá ta tématická ani ne tak vyváženost, ale zase nějaká transparence, čili abychom něco neopomíjeli, asi tak bych to formuloval. To že v těch výsledcích bude nějaký bias asi fajn. Já bych doufal, že spíše než nějaký zákon, byť třeba ten zákon o audiovizuálních médiích bych rád, takže to budou plnit nějaké samoregulační kodexy, ale to je zase jiná diskuse, že prostě ten odkaz normalizace je tady ještě, tak silný, že k tomu se ta česká média hned tak neodhodlají a spíše bych tipoval, že tady budou nějaké soudní rozhodnutí, že něco už nejde, než že by syndikát novinářů něco takového vytvořil. Tak jenom za mě ta základní připomínka ani není o tom biasu v tom výsledku nebo já nevím, jak o tom správně mluvit, ale v tom výběru, v té tématické pestrosti, která by skutečně měla být pestrá a neměla by nikoho omezovat a vylučovat s tím labelem, tak to je dezinformátor o tom se vůbec bavit nebudeme.

VB: Já doufám, že to úplně nerozbití, ale já obecně nejsem úplně fanda konceptů fact checkingu, přiznám se, protože myslím, že s tou nějakou úzkostí z té transformace mediálního prostoru, těch společenským nestabilitou, krizí, že tady jako nějaká část společnosti se snaží zoufale jako najít něco k čemu by se upnula jako pevný bod vesmíru ty fakta jo, ale zároveň většina lidí má jako velký problém rozlišit, co jsou fakta a co jsou názory nebo interpretace faktů typicky tady jako interpretace a fakt se jako totálně prolínají pro většinu lidí. Protože interpretace

toho faktu pro ně se jeví self evident samozřejmě, že to je ta jejich, co je prvně napadlo a jako ostatně jako my všichni děláme fact checking na denní bázi jako u věcí u kterých se snažíme teda to trefit správně, tak si to nějak ověřujeme stejně, tak jako velká část prostě jako veřejné debaty spočívá v tom dohadování o tom, co teda je správně a ve vědě se snažíme najít nějaký fact checking ve smyslu dvojitého peer review a stejně projde spousta falešných výsledků, máme replikační krizi a tak dál. A stejně se mluví o tom, že jsou bias a to jako těžko asi najdeme prostředí, které by se snažilo být rigoróznější a kde to posuzování dělají jako jiní akademici a ne prostě s prominutím dvacetiletí studenti. A v tomhle mi přijde, že vlastně se z toho fact checkingu stala trošku modla toho, že některé věci dneska nevíme nebo se na nich neumíme shodnout, vyřešíme tím, že někam posadíme pár lidí, kteří dostanou nějaký kodex a oni to progooolí a řeknou teda jak to je. A tam samozřejmě ty bias jsou nevyhnutelný, a to si myslím, že jako tam jsem velmi jako skeptický k tomu, že by to vůbec jako nějak šlo řešit jo. Ale já si občas myslím, že se dostáváme do situace, kdy buď vyvracíme nesmysly, který jsou vyvrátitelný a vlastně strašně snadno jo. Teď tam bylo prostě jako nejzte nějaký brouky, protože v nich je chitin a otrávíte se. Jo tak dobrý, ano to se dá vyvrátit jako vcelku jednoduše pomocí biologie. Pozvete jednoho biologa, jednoho lékaře něco k tomu řeknou a je hotovo. Ale pak jako většinou zase tohle nejsou ty zajímavé případy, u kterých se diskutuje o tom fact checkingu. Tam potom se dostáváme k otázce byl covid lab leak nebo to byl prostě přenos ze zvířete na člověka. Tam prostě vám žádný kodex jako fact checkera úplně nepomůže, protože si myslím, že prostě jako autenticky to nevíme, můžeme zvolit jak pravděpodobnost, tak jako těch dvou scénářů, ale to mi přijde, že jako normální novinářská práce, kterou prostě novináři dělají nebo minimálně dělali desítky let, že teda pátrají po tom jak to je, stejně jako to dělají výzkumníci a tak dále. Takže myslím si, že v tomhle je vlastně strašně důležitý podle mě nepřeceňovat tu možnost toho fact checkingu. Ten fact checking musí být primárně důvěryhodný jo i třeba v tom bias, který má ale důvěryhodný pro svoje obecnost. Jako odrazující dvířka jsou manipulátoři třeba jo, kteří prostě s fact checkingem nemají mnoho společného, nedělají to kvalifikovaní lidé a možná nejsem prostě cílovka, ale pro mě to absolutně není důvěryhodný a i třeba výběrem témat samozřejmě, které je prostě jako extrémně jednostranné. Ale stejně tak pro mě moc pokusy o fact checking centra, protože vidím že nejsou moc důvěryhodný a nejen z toho důvodu, že tam pracují někteří naši studenti a řekl bych, že ne nutně vždycky ty nejbystřejší, ale v tomhle si myslím, že možná jako hledání toho biasu ve fact checkingu ano, ale myslím si, že jako trochu naivní si myslet, že tady budeme mít jako objektivní fact checking, který nás dostane z průšvihů, ve kterých jsme.

DK: Jenom rychle doplním ten bonmot, že checking perfektně odpovídá na otázky, na které jsme se neptali, to prostě je fakt, protože my se často bavíme, že nás zajímá ta archeologie té kontextualizace té narativy, jak se seřadily. Můj oblíbený historik Sam Weinberg mluví o laterálním čtení, tak každý má to laterální čtení jiné, ať už si můžeme klidně představit ty záložky toho prohlížeče, které řadíme vedle sebe a pak z toho usuzujeme na nějaký celkový příběh okolo toho faktu. A zároveň bych nerad ten fact checking úplně vymizikoval na něco je určitě dobrý, ale nemyslím si, že je to nějaké řešení toho, že pátráme jak vznikají nějaké kontextualizace, ať už je to, kde se vzala nějaká datová vlna, která má potenciál zničit firmu a nebo, ať je to nějaký soustředěný útok nějaké mocnosti těsně předtím, než bývalo dělostřelectvo před pýchotou, tak teď něco před vypuknutím horké fáze. Takže souhlasím s tím, co říká Vojtěch Bahenský, ale nějakou relevanci to asi má, ale prostě neodpovídá to na to, na co se většinou nejvíc ptáme nebo nejvíc nás zajímá.

TH: Já jsem chtěl jenom dodat, že možná i kdyby ten fact checking byl vlastně perfektní, kdyby data neanotovali dvacetiletí studenti s levicovým zaměřením a takže vy jste předtím zmiňoval, že nějaký labelling ze strany Facebooku, že vlastně ještě prohluboval to šíření dezinformací nebo možná nějaké sociální bubliny, takže vlastně i kdyby ten fact checking byl perfektní, že lidé vlastně na něj možná nereagují, tak jak my očekáváme a tady si myslím, že je velmi důležitá nějaká edukace o tom, jak by lidé měli konzumovat noviny. Myslím, že možná je trochu naivní představa to implementovat do školského systému, ale myslím si, že to je vlastně mnohem příjemnější řešení než dávání lidem ten konečný výsledek, tohle je pravda a tohle ne.

VB: Já ještě můžu doplnit jako není představa, to se tady snažíme jako posledních 8 let reformovat mediální vzdělávání a akorát z toho asi 6 let posloucháme, že to nestačí, protože to se projeví až za 8 let a tady ten problém je teď a jsme pod ohrožením a útočí na nás Kreml a musíme to řešit hned. A ono to je správně. Já bych to podepsal kdykoliv, ale jenom si prostě myslím, že ano toto bychom měli udělat a nějak se to pořád nedaří. To je jen taková vsuvka jako už mírně staršího člověka, který už si tady těmi debatami párkrát prošel, ale já myslím, že fact checking určitě má svojí roli v tom, ale to mi přijde, že to měla být normální role médií, že pokud prostě se společností šíří nějaká informace, která je nesmyslná, tak že na to třeba ty média reagují, že to do toho nemá samozřejmě trvat není to agenda setting z jejich strany, ale prostě reagují, říkají hele počkejte, ale tohle jako není úplně pravda jo a to může být vyjádření. A stejně tak věřím, že můžou na sociálních sítích kolovat nějaké dezinformace nebo řetězové emaily, které stojí za to na ně reagovat jo a pak je tady separátní otázka ještě toho, aby veřejnost měla dostupný, dobrý zdroj informací jako seriózní, který nemusí být stoprocentní, ale prostě pokud někdo otevře řetězový email, který mu řekne zítra začne jaderná válka, běžte do krytů, tak se vyděsí a půjde si někam zjistit tak

jak to je. A tam je ta nejsložitější role, protože tam částečnou roli má už stát v nějakých oblastech, který prostě měl mít dobře veřejně dostupnou řadu informací, aby si to ti lidé mohli ověřit případně sami a nějakou roli tam mají už i média. Jeden ze základních zdrojů informací pro veřejnost. A pak tam samozřejmě můžou být další role prostě jako Wikipedie v tomhle nepochybně může hrát velmi dobrou roli jako zdroj, který jako dneska je na velmi solidní úrovni a vlastně umožňuje těm lidem si to sami zkontrolovat tu informaci. Je problém, že řada lidí jako čte fact checking a ne ty řetězové emaily už, že vlastně ta otázka, co je ta cílovka a myslím, že tady často vlastně ta pozornost na ten fact checking směřuje od lidí, kteří se mu věnují a případně, kteří nesouhlasí s těma jako dezinformacemi a chodí se tam podívat na to, co se teda šíří těma řetězovými emailama. Ale občas jsem jako malinko skeptický a případně to teda můžou přeposlat někomu z příbuzných, kdo tomu propadl. Ale u toho fact checkingu vždycky byl problém toho, jak to dostat k těm lidem, kteří to reálně potřebují a za druhý celý model fact checkingu vychází z premisy, která jako na základě psychologie. To zase není to můj obor, ale tak nahlédl jsem do té míry, do které jsem potřeboval jako ono většina lidí nekonzumuje informace pro to, aby byli informováni. Jako mně se hrozně líbily třeba studie myslím, že Oxford handbook of all the fallacy confirmation bias, které vychází v základu, ale z toho, že lidi nechtějí podstupovat diskomfort té změny svého názoru, pokud mají pocit, že na tom stejně nesejde a faktem je, že pro spoustu lidí to, jestli Rusko napadlo Ukrajinu nebo Ukrajina napadla Rusko při vši účtě pro jejich každodenní život nic neznamená. Oni stejně tak ráno vstanou, budou dělat to samý v práci a pak zase půjdou domů a budou dál řešit ty samý problémy. O kolik zdražilo máslo a to znamená, že jejich motivace jako dělat fact checking, vyhledávat ty informace, zvažovat to, porovnávat varianty je vlastně strašně malá, protože a zase a to se vrací k tomu, co řekl David Klimeš o té iluzi toho absolutního perfektního konzumenta. Já jsem v tomhle měl trochu jako velké problémy se třeba Petrem Ludwigem a jeho konceptem. Já si z toho dělám trochu srandu, že jako i dělník ve šroubárně si může přechíst meta studii přeloženo v Google překladači, že ten koncept toho, že prostě si přeče každý můžeme najít ty jako abstrakty odborných článků a tam si ověřit, co je pravda, je nereálný. Jako já si myslím, že investuji do přemýšlení hodně času, žívím se tím, ale taky nakupuju tak, že nakonec jdu do obchodu a koupím to, co kupuju vždycky, protože nemám mentální kapacitu, abych pokaždé, co jdu do obchodu měl znovu zvažovat 15 druhů rýže, kterou bych tentokrát měl koupit a zvažovat jako všechny pro a proti jednotlivých značek. A to samý, ale protože jsou informace a ten fact checking v tomhle ohledu si myslím, že vlastně pracuje na trochu iluzorní bázi toho, že ty lidi chtějí tu pravdu a jsou připraveni investovat to úsilí do toho, aby dostali tu pravdu, což samozřejmě jako depresivní závěr trochu s nepříjemnými aplikacema pro demokracii a koncept vlastně toho, jak my si představujeme, že demokracie funguje, ale zároveň to je podle mě důležité si na to upamatovat, když člověk, který věci řeší člověk jako většina lidí nakonec jako možná ta cesta často je spíše přesvědčit ty lidi v tom, že pro jejich život a pro život jejich blízkých je zásadní na ty otázky znát tu správnou odpověď, ne odpověď, která ji pohltila v tu chvíli. Omlouvám se hrozně odbíhám já mám tendenci spadnout do přednášejícího módu, když odpovídám na otázky.

B: Já jsem strašně ráda, že jste to tady řekl, protože mimo jiné v té práci zmiňuji apatii konzumenta jako jednu z těch možných hrozeb do budoucna, proč vlastně vývoj umělé inteligence tady asi má smysl.

A jinak teda asi už nám čas vypršel a já vám moc děkuju, že jste se připojili, moc vám děkuju za plodnou debatu a určitě vás budu kontaktovat až budu mít nějaké výsledky, výstupy, jestli byste měli zájem k nahlédnutí, tak určitě vám zašlu pak výstupy a ještě jednou vám moc děkuju, že jste si udělali čas a snad z toho bude nějaká kvalitní práce.

Příloha č. 2 - transkript rozhovoru

B: Já děkuji, že jste takhle se mnou sešel a já bych se vás zeptala na pár věcí, na které jsem se ptala i v rámci té focus group a pak bych to jenom nějakým způsobem zařadila, ty výsledky toho hloubkového rozhovoru. Tak první otázka, co jsme probírali, byla vlastně otázka financování. Kdo podle vás může financovat výzkum nástrojů umělé inteligence pro boj s dezinformacemi, které využívá přímo stát, jestli by to mělo být nějakým způsobem limitováno, kde se ty peníze alokují, kdo do nich může investovat, kdo je může využívat a jestli vůbec vnímáte potřebu financování jako tu stěžejní pro ten budoucí výzkum.

TK: Jenom abychom uvedly jako konkrétní problematiky. Hovoříme o čem o výzkumu? Jenom možná mě trošku uveďte, co je vlastně předmětem vašeho zájmu.

B: Může to být vlastně obecně o výzkumu těch nástrojů pro boj s dezinformacemi, které by mohl využívat stát. Dejme tomu třeba nástroj pro monitoring médií typu Semantic vision, který je vyvíjený v soukromém sektoru a financovaný ze soukromých peněz, ale zároveň pak je využíváný v tom státním, jestli tam vidíte nějakou problematiku, co se týče etiky například.

TK: Nevnímám to asi úplně alarmistický s ohledem na obsah toho k čemu ty nástroje slouží. A obecně v těch otázkách, které jsou spojeny s kybernetickými záležitostmi, tak ta role soukromého sektoru je stěžejní. Prostě kdyby jsme se měli držet těch tradičních rolí státu, jakožto toho monopolního aktéra v otázkách bezpečnosti, tak asi ten pokrok by úplně jako nefungoval. Takže to je jakoby prostě čistý fakt, že jako ten soukromý sektor prostě sehrává poměrně klíčovou roli v tomhle rozvoji nástrojů včetně třeba nástrojů odhalování dezinformací, co to konkrétně všechno znamená. Ostatně celá ta infrastruktura dezinformací je pod soukromou zprávou, tak prostě sociální sítě mají své provozovatele, kteří nesou odpovědnost do té míry. To zase se liší národní legislativy nesou odpovědnost za obsah, který tam je. Takže oni mají jakoby primární zájem na tom, aby, řeknu, ten obsah neporušoval zákony dané země. Takže připadá mi, že asi je přirozené, že ten soukromý sektor je v tom angažován a ta role státu prostě a zrovna otázka dezinformací, ono je to strašně jakoby taková citlivá plocha, jakoby ideje, ta role státu prostě v tomhle, co je dezinformace, kde je ta hranice mezi řekněme cílenou nějakou dezinformační kampaní od nějakého řekněme nepřátelského aktéra ideálně ještě zahraničního, aby to bylo takové nějak politicky čisté a kde už jsme v nějakých těch bizarních subkulturách, které prostě mají svoje právo projevu. Kde je teda ta role státu v tom ochraňování společnosti proti těmhle, ať už dezinformací nebo prostě jenom pomýleným názorům. Ta role jako není úplně jasná a musí si stát jakožto zvlášť demokratický stát, tak musí našlapovat velice opatrně.. Prostě fajn jako kdesi, že jsou tu společenské skupiny, které se nějakým způsobem chtějí zabývat vlivem rolí dezinformací a nějakým způsobem a teď jako otázka prostě jak efektivní všechny využití těchto nástrojů jsou, čištění veřejného prostoru od nějakých těch patologických jevů v této oblasti. Tak jako je to přirozená občanská iniciativa, která prostě fajn jo nikdo jí nemůže bránit. Jestli je ta otázka původní, jestli je v pořádku soukromé financování jo asi jo.

B: Super, tak já děkuju a já teď navážu na to o čem jste mluvil tou další otázkou, protože ta otázka se jmenuje odpovědnosti za content na těch sociálních sítích, měl by fact checking a pak případné odebírání contentu nebo nakládání s contentem, ležet v rukou vlády, jestli by měla mít vláda nějakou pravomoc do toho zasahovat do toho obsahu na sociálních sítích a ty informace nějakým způsobem cenzurovat, jestli by tady tu pravomoc neměla nést nějaká nová, třeba veřejná instituce nebo organizace, která by vznikla pro tento účel a nebo jestli by to mělo dál ležet v rukou té dané platformy s tím, že by byly například uvedeny nějaké sankce nebo nějaká opatření, která by ty případné porušení těch komunitních guidelines a nebo nedodržování těch pravidel potrestali, například když dostatečně důrazně a rychle nereaguje na nějaké šíření závadného obsahu, který třeba může být vymezený i v zákoně jako poplašná zpráva.

TK: Ale tak to snad tak funguje ne, jako zákon, ano šíření poplašných zpráv jako to je postihnutelný čin a provozovatelé platform jsou zodpovědní samozřejmě za obsah na sociálních sítích a teď jako fajn, samozřejmě otázka jak přesně jsou ty zákony vymáhány a jestli stát má postihovat uživatele nebo provozovatele a já asi určitě bych neapeloval na to, aby stát vytvářel cenzurní úřady, které budou suplovat roli těchto poskytovatelů, protože prostě ten byznys je takový a je jenom přirozené, že zodpovědnost poskytovatele je nad moderací obsahu a v zásadě ta legislativa nějak minimálně evropská a prostě v evropských zemích, kde přesně tímhle směrem jako nastavit ty povinnosti nebo stanovit, tu zodpovědnost poskytovatele. Ono tady v tom jako technologicky sofistikovaném sektoru, snažit se vynuocovat něco, připadá trošku jako absurdní, aby řekněme státní orgány vynuocovaly svá technická řešení pro korigování obsahu. Takže ta role poskytovatele asi tady měla mít skutečně jako zásadní a jednak teda moderaci obsahu popřípadě jako v poskytování nebo spolupráce s třeba policií v případě, že už jako opravuje identifikovaný nebo konkrétní zločin a pak se asi dá bavit, jestli stát má v současné chvíli

dostatečné kapacity na potom tu komunikaci nebo tu kontrolu těch poskytovatelů, že skutečně plní své zákonné povinnosti. A podle mě já nevím, jo nevím ona asi není cesta úplně nezbytně jako vytvářet nové úřady, orgány a jako asi jako máme tady prostě v rámci policie útvar pro potírání kyberzločinu, když by se došlo právě na tuto úroveň, což je ta oblast, která má stát jako vzrušovat, jestli se tam šíří hoaxy, ale jestli dochází k páchání zločinů, porušování zákonů a od toho je tady policie státní zastupitelství a já jako věřím, že to je spíš jenom otázka jako jejich kapacit, jestli prostě fajn jako do toho víc investovat, nabrat více lidí a více to řešit, než vytvářet nové orgány.

B: Vlastně v některých pracích, které jsem zpracovávala tady k tomu tématu, tak se rýsuje taková myšlenka jako nového úřadu, respektive nové funkce a jako techplomacie, což je vlastně vysílání pověřených lidí například státem nebo pověřený nějakou komisí, nějakým orgánem v Evropské unii přímo do sídla poskytovatelů nebo platform, aby se zamezilo takovým těm trochu bizarním momentům jako jsme mohli vidět v kongresu TikToku, kdy to jsou lidi, kteří moc nerozumí fungování obecně technologií, a jejich otázky, ačkoliv by mohly být třeba jako vhodné se na ně ptát, tak tím, že se vlastně ptají lidé, kteří k tomu úplně nemají žádný background, neví jak funguje ta společnost, neví jak fungují obecně ty platformy, tak pak to trochu padá ploše. Tak jestli jedno z těch řešení by bylo například nějaké takovéhle technologické velvyslanectví nebo nějaká takováhle spolupráce.

TK: Asi jako proč ne. To je jako určitě to šlo řekněme v duchu minimálně toho jakým způsobem třeba NÚKIB nastolil řekněme svůj modus operandi a při okrajové lidské komerční infrastruktury, že v zásadě jako o spolupráci a úzké kontakty mezi soukromým sektorem různými poskytovateli a jako jim je takže od začátku to prostředí nastavení, tak v zásadě netradičně liberálně, že fajn tady prostě ten stát holt jako nemá tu hlavu na řešení a může prostě holt jako svojí moc aplikovat jenom skrze nějakou úroveň spolupráce a já nevím, tak tady to, co říkáte mi připadá celkem smysluplné. Jako fajn ano ten stát samozřejmě musí plnit svoje role nebo popřípadě veřejné orgány, musí plnit svoji úlohu, jako zákony mají být vymáhány, ale jakoby ne nezbytně musí stát být ten nejefektivnější v tom říct, jak se to má dělat a právě navazování nějakých vytváření těch mostů mezi poskytovateli a dalšími prostě aktéry, státními orgány je asi jako tou nejméně mi připadá efektivní cestou k tomu kýženému cíli.

B: Tak další otázku mám ohledně už samotných nástrojů umělé inteligence a vlastně ta otázka se týká toho, jestli si myslíte, že by se měly používat nástroje umělé inteligence i ty o jehož způsobu fungování si není vývojář tolik jistý, protože častokrát se stanou takové náhodné úspěchy a prostě nějakým způsobem ten nástroj se naučí fungovat, vyhodnocovat ty věci. Není úplně jasná ta mind map, kterou ten nástroj využívá, jaká data čerpá a může vzniknout nástroj, který vlastně přesáhl nějaký původní plán a fungují samostatně na něco jiného a to riziko, které přináší, tak může být třeba ty jail breaks nebo vznik Unknown Unknowns, které je složité řešit. To jsme mohli vidět třeba na Googlu a jeho vyhodnocování vlastně afroameričanů a tagování je jako goril, což vlastně do dneška oni nevládli vyřešit, do teďka je ta funkce úplně vypnutá, protože ten nástroj vlastně fungoval, tak jako nejasně. Vidíte v tom nějaký problém, že vlastně používáme v reálném světě teď vlastně i chat GPT je do jisté míry stále velmi nekontrolovaná beta verze, kde jsme mohli vidět už několik jailbreaku alter ega jako je DAN. Tak jestli to mělo být jako přístupné, jestli je dobré, že vlastně takhle jako pomocí crowdsourcingu ty nástroje poskytujeme veřejnosti, která nějakým způsobem jim předává infomrace, ale zároveň tam pak více hrozí nějaké bezpečnostní hrozby.

TK: Jako já rozhodně tady bych nerad jakkoli prohlašoval nějakou svou expertízu jako v oblasti AI jako je to pro mě trochu magie, o které jako zas tolik toho nevím a to jenom tak, co málo, co jsem samozřejmě se o tom měl příležitost dozvědět a ona to je otázka samozřejmě jako, že nevíme, jak to pracuje nebo, že to trochu vychází z té logiky machine learningu a jako ty neuronové sítě, jak prostě pracují, že to samozřejmě nezbytně jako není ten problém, že nevíme, jak se dochází ke konkrétnímu výsledku, jaký je ten konkrétní řetězec nějakých vzorců, které jdou ke konkrétnímu výsledku, dokud ta funkce je dost omezená minimálně v tom, že se sama nějak nereplikuje a nezdokonalila se sama od sebe, tak ještě pořád jsme v nějaké zóně lidské kontroly. A jestli to je jedno, asi jako není. To je pro diskuzi s někým úplně jiným a jako je jasné, že AI změní společnost docela dramaticky a je to jedno z takových těch fenoménů, ve kterých asi řekněme nějaká ta společenská kontrola veřejná regulace a určitě bude to dobíhat s velkým zpožděním a to co ty jako všechna rizika, která samozřejmě s tímhle budou přicházet prostě takhle to bylo s každou velkou technologickou změnou a tady to prostě přichází revoluce a já jako asi nedokážu dohlédnout jaká všechna rizika a zároveň jako samozřejmě příležitosti to přináší jo. Ale fajn bavíme se teď o bezpečnosti, o rizicích a to je teď strašně jako těžké dohlédnout a problém je také v minimální veřejné státní kontroly nad tím rozvojem, nad vývojem těchto nástrojů a takhle teď holt současná společnost funguje a já mám obavu, ale vůbec jako je to prostě takový ten strach jako který zároveň, ale nemá žádné řešení a já s nějakým nevím jak jako, co by reálně se dalo dělat jo. Tady dělají velkou dohodu na zastavení na půl roku a jako teď nevím k čemu by to pomohlo nezbytně, protože stejně jako asi těch neznámých, co to přináší tu stále jsou, zůstávají neznámé, takže jako k čemu by to konkrétně mělo vést.

B: A myslíte si, že teda teď ten vzniklý strach tady z toho, že ty korporace nějakým způsobem se do toho výzkumu teď vrhly, stojí za nimi spousta financí, to je i motivace, asi všichni víme, nebo nebudeme si nalhávat, že by to dělali pro dobro lidstva. Vidí v tom zisk vidí, v tom nějaké jako monetizaci je tam ta hrozba toho, historicky, když korporace někdy vidí neregulovanou možnost zisku, tak se pak pouštějí do těch riskantních kroků jako třeba spuštění dostatečně netestované verze, dostatečně neregulovaný nebo nekontrolovaný provoz. Myslíte si, že to riziko je tak velké, jak teď se ve společnosti probírá, nebo jsou jenom lidé jako trošku vyděšení z něčeho, co nebude ve finále tak závažné.

TK: Jako nemám strach z toho, že si to pouští netestované verze tady těch v zásadě zárodečných produktů využívajících jako AI. Asi jako to, že teď se můžete bavit s chat botem myslím si, že už to samo o sobě nevytváří nějaká dramatická rizika. Samozřejmě to vede k nějakým jako sektorovým změnám, jestli debata o jako psaní esejí na vysokých školách, ale to jsou holt přirozené důsledky, které tak jako tak přijdou a je nutné se vyrovnat a jenom vlastně jako dobře, že teď trošku máme už ty první kanárky, tady se ukazují a je na co reagovat, asi jako kdyby to nějak zůstávalo v garáži, až do nějaké finální podoby, tak zaprvé vždycky nějaká ta testovací verze je, pak stejně musí být testováno na třeba nějaké veřejnosti, stejně se tomu nevyhne člověk, ale tak jako tak v té fázi já úplně jako nevidím nezbytně jako nějaké dramatické množství rizik. Spousta výzev samozřejmě, ale jako nějaká jako bezpečnostní rizika nezbytně ne, ale s tím, že jako tohle je jenom drobný první krok, že v nějaké docela dramatičtější revoluci technologické, která prostě bude přinášet jako ta rizika, o kterých vám já určitě nejsem schopen dohlédnout, tak bude přinášet víc a jako nejsem si jist, že celé řešení problémů je v tom, že to ty korporace budou opatrnější ve smyslu beta verzí. Nevím, jestli to něco zachrání, jako v tom k čemu to nezbytně pomůže, protože to čeho asi nemá smysl se obávat, tak už jsou jako opravdu ty finální produkty a to, co budou přinášet do tohoto světa budou přinášet změny a ty změny mohou být jako dobré, mohou být samozřejmě rizikové. Právě třeba jako v té oblasti samozřejmě jednodušších dezinformací a vůbec jako toho jakým způsobem se konstruuje pravda a to je jako když teďka máme nějaké zkušební verze, vím, že jako to, co si teda už přečtu prostě od GPT, tak prostě vím, že na to se jako ani v nejmenším nemůžu spoléhat a za druhé jako tím, že teďko postupně jako dostáváme třeba ven, zase se ukazují prostě takové ty kvality přesvědčivosti těch informací, tak jako máme alespoň nějakou šanci postoupit. Asi adaptovat postupně a prostě holt ještě méně důvěřovat vizuální evidenci, hledat třeba i nástroje, které budou schopné prosívat to, co je generováno, co je jako věrná reprodukce a nějaké reality a tak.

B: A pak tady mám další otázku o důvěře ve fact checking nástroje, kdy vlastně, aby nějakým způsobem ten zásah nebo nějaká ta intervence vůči tomu konzumentovi byl účinný, tak samozřejmě ten konzument musí věřit v to, že ten nástroj pracuje správně, že vyhodnocuje ty informace podle nějakého procesu, který je neomylný nebo aspoň velmi málo omylný. A tak se chci zeptat, jak třeba zásadní vnímáte tu potřebu, aby ti lidé věřili ve fact checking nebo nástroje umělé inteligence, jestli by to mělo být třeba prioritizováno, jestli by na to mělo být nějak aktivně pracováno nebo jestli to nemá cenu, protože ti, co věří, tak věří a ti co by nevěřili, tak stejně asi ani žádné takovéhle budování té důvěry nepřesvědčí.

TK: Jsou vlastně dvě odlišné otázky nebo v tomhleto jako samozřejmě ti, kteří věří všem konspiračním teoriím a tak dále, to už je na úrovni psychické choroby a tak institucionalizovaný fact checking tak jako tak nepomáhá nebo možná ještě naopak jako přispívá, prohlubuje, ale jako to, že řekněme, mainstreamová společnost potřebuje instituce, které nějakým způsobem poskytují ověřené informace, jako takhle to je. To byla ta tradiční role médií, že máme důvěru v nějaké instituce a autority, a v to, co dělají. A to, že holt tato novinářská branže má nějaké profesní standardy, které vedou k tomu, aby to, co psali, aspoň mělo základní element pravdivosti, ale samozřejmě ve chvíli, kdy tyhle profesionální standardy porušují, tak samozřejmě i ta důvěra veřejnosti klesá a tak dál. A tady, když se posuneme zase o ten řád dál o tu fázi dále, ve které přichází umělá inteligence se svou produkcí pravd, které mohou na jednu stranu vypadat přesvědčivě a pravděpodobně budou stále pravdivější, ale přesto samozřejmě tu a tam přijde a co prostě společnost potřebuje je pořád samozřejmě nějaká autorita, které prostě lze nějakým způsobem věřit do určité míry. Takže já bych ten fakt checking, ať už jakkoliv forma, tradičních médií, nebo holt nové prostředí, tak to nevnímám jako nástrojem boje proti řekněme té dezinformační minoritě, ale něco, co normální jako veřejnost potřebuje, protože nemůžete si každé prohlášení, každou zprávu ověřovat přes čtyři na sobě nezávislé zdroje, protože člověk ten čas nemá. Potřebujete mít autoritativní zdroje, nějaké ty epistemické autority, v jejichž slovo holt věříte, dokud vás nezklamou. Takže věřím, jakákoliv společnost potřebuje si vyvinout tyhleto mechanismy.

B: A na to bych rovnou navázala další takovou otázkou. Vlastně v současné době se tedy hodně soustředí na ten vývoj nějaké umělé inteligence v souvislosti s dezinformacemi právě na nějaký efektivní nástroj fact checkingový na sociálních sítích většinou v nějaké jako hybridní formě, že tam do toho vystupují lidé třeba formou dohledu. Je to trošku pasováno do toho spásného nástroje, ale my jsme během debaty došli k tomu, že část lidí, která dezinformacím věří, tak už tam nějakým způsobem je zakořeněno do nějakého světového názoru nebo minimálně do nějakého vnímání reality a úplně ta intervence nebude mít vliv. Potom jsme se dostali k tomu, že mladší generace

ten attention span je tak nízký, že vlastně nejspíš ani k nějakému označení něčeho jako dezinformace nedojde. V éře influencerů nebo dejme tomu nějakých názorových vůdců, já jako věřím, že například Andrewa Tata nikdo nemusí fact checkovat a kdyby ho někdo fact checkoval, tak na tu jeho bázi, na kterou to cílí, tak vlastně stejně nebude mít žádný efekt a do toho ještě fenomén zvyšující se apatie uživatelů, což je něco, co vlastně postihuje všechny nějakým způsobem. Ten content už není, tak často nahlašovaný podle některých statistik Facebooku tak 90% contentu, který oni nějakým způsobem markují, tak je objeven nástroji umělé inteligence a ne uživateli. Že opravdu jako k tomu nahlašování teď dochází minimálně. Tak nastává otázka, jestli vůbec má cenu do toho tolik investovat, jestli jak časově, tak zdrojově, jestli vlastně ty fact checkingové nástroje mají vůbec nějaký efekt na ten koncový výsledek.

TK: Kdo do toho investuje to jsou ti poskytovatelé a co je v zájmu těch poskytovatelů aby jako uživatelé k té platformě přistupovali s nějakou aspoň nějakou zákonitou důvěrou. Samozřejmě u sociálních sítí asi tak nějak člověk přistupuje apriori s tím, že jako to, co tam najde, tak není ověřené, je pochybné, ale přesto můžete mít identifikované zdroje, kterým věříte a tak dále, ale pokud to prostě bude čím dál větší žumpa ve smyslu jedna kravina vedle druhé, tak ten uživatel asi nebude mít o ten produkt zájem. Já myslím, že tohle není otázka, nezbytně nějaké bezpečnostní politiky, ale je nějaká normální komerční úvaha těch poskytovatelů, jestli chtějí mít platformu, kterou jejich uživatelé budou rádi využívat a budou mít v ní důvěru a tu důvěru si budou zachovávat po dlouhá léta, tak asi budou muset investovat do toho, aby ten kontent nějak moderovali, aby to nebyla ta žumpa, z které člověk za chvíli bude otrávený jako po prvním prostě nadšení začne být otrávený tím, že tam je to jen ztráta času. Já to vidím jako dominantní záležitost těch poskytovatelů a jejich normální slušné komerční úvahy.

B: Pak teda další otázku mám ohledně dat nebo obecně nakládání s daty a jednak otázka, jestli vnímáte třeba GDPR stále jako aktuální, jestli vlastně chrání před těmi hrozbami, které by měly chránit, jestli měla být obohacen nebo naopak třeba ochuzena z toho důvodu, abychom získávali diverznější data, která by pak mohla být využívána pro lepší pokrok těch nástrojů, aby třeba tolik nevznikalo bias v kódech, aby data více vyvážená. Jestli by měla být nějakým způsobem vytvořena nějaká legislativní nebo etická norma nebo jestli si myslíte, že to je něco, co se zvládne regulovat samo?

TK: Nevěřím tomu, že se něco dokáže regulovat samo a může být nějaká míra jakým způsobem a jak ty veřejné autority, stát nebo národní instituce uplatňují svou moc. To těch mechanismů může být samotě víc a mohou být prostě jako efektivnější, mohou být jako více ve spolupráci s těmi vlastními soukromými aktéry. To jsou prostě otevřené otázky, ale to, že by se nějaký sektor reguloval sám, úplně sám tak ze své čisté vůle, v tom rozhodně důvěru nemám. To je tam jako základní předpoklad a jako GDPR ta základní filozofie. Smysl samozřejmě má a bude mít a zůstane.

B: Tady na to jsem měla ještě další otázku, co se týče přístupu uživatele k datům, protože samozřejmě víme, že platformy nějakým způsobem mají přístup k hromadě dat a jedna z těch vlastně obecně predikcí do budoucna, tak byla nějaká úvaha nad tím, že by se měl zřídit nějaký dejme tomu portál nebo nějaká databáze, kam by se uživatel mohl zalogovat a vidět vlastně veškerá data, která od něj ta daná platforma má. Například platforma Meta, která už vlastně má trochu monopol nebo minimálně pracuje na nějakém monopolním shromažďování dat. Tak jednak, jestli si myslíte, že to je dobrý nápad a druhá věc, jestli si myslíte, že o to vůbec ten konzument stojí, protože je pravda že GDPR vlastně pro mnoho nebo dejme tomu většinu uživatelů internetu změnil jenom to, že prostě odškrtaávají bezmyšlenkovitě jiný formulář než předtím, ale vlastně taky moc nevědí, co to pro ně znamená.

TK: To je tady celá problematika cookies, odškrtaování cookies. Při návštěvě každé stránky stejně každý odškrtně, že to přijímá, protože zdržovat se vypisováním, co tam třeba je. Mně se ten princip filozofie líbí. Jsou subjekty shromažďující značné množství dat, která z pohledu individuálního uživatele mohou být riziko, a vyvstává ta otázka jaký je ten efektivní nástroj řešení. Jako možnost je, aby poskytovatelé, aby prostě ti aktéři poskytli informace o datech, která sbírají může asi být. Je tu trochu riziko, že se ta zodpovědnost hází na toho jednotlivce, který stojí proti té velké korporaci a s tím, že pravděpodobně je ten efekt bude, že platforma samozřejmě poskytne všechno tohle, co zákonem bude nařízeno, ale stejně to k ničemu nebude a jako alternativa je, že veřejné instituce budou těmi, kdo budou dohlížet na to, že informace, které se shromažďují zůstávají v nějaký jako přípustné míře, že ala GDPR prostě, tedy, že je s nimi nakládáno, tak jak se má a že jako obsahově nepřesahují něco, co už je nepřípustné. Nemám na to silný názor. Ten ďábel je prostě v detailu. Jak to udělat, aby to nezůstalo jenom takovým plonkovým nástrojem, který možná využívá prostě nějaké půl % lidí s dostatečně silně vyvinutou vůlí, aby jim to stálo za to se tím zabývat. Já bych asi radši viděl tu roli na straně státu nebo na národní instituci v tom, že budou dbát samozřejmě na zájmy občanů, uživatelů proti zájmu korporací, což byl ten smysl GDPR.

B: Pak teda v návaznosti na tohle mám otázku, že tady to vlastně velké množství dat umožňuje vznik big dat, nástroje jako micro targeting deepfakes a další. Tahle otázka je, jestli vnímáte tady ty nástroje jako reálnou hrozbu

pro demokratický proces, protože stalo se z toho trošku jako buzz word i ve spojitosti s Cambridge Analytica, kde se to prostě i v zájmu té samotné korporace snažilo vykreslit jako takhle šílená konspirace, která vlastně změnila volby, i když asi ten vliv byl minimální oproti tomu, jak to bylo prezentováno. Tak jestli to vnímáte jako adekvátní se tím zabývat, jestli to může přinést tu hrozbu pro nějaké volební procesy, pro nějaké demokratické procesy nebo ne.

TK: Má smysl se tím zabývat rozhodně to asi nepovažuji za něco marginálního bez efektu, spíš otázka je, jak se tím zabývat, jestli se na jednu stranu tady frontální útok na technologické změny, které jsou stejně nevyhnutelné anebo nějaké jako posilování té už individuálního společenské resilience jako vůči efektu podobných manipulací, asi myslím, že všeobecně nejprospěšnější, že tam je jako cesta skrz vzdělání. A spíš, to se ukazuje, že zahraničím srovnání, že tohle jako je klíčovější aspekt, než vytváření jako fact checkingových institucí a těchto věcí. Asi ta výchova společnosti k tomu, aby byla rezidentní vůči technologickým změnám a to co jako přináší a čemu se prostě nevyhneme, tak je asi jakoby jediná relativní cesta. Takže teď si jenom posouváme ještě dál, jak co všechno jde a jak snadno lze prostě nafejkovat. Jako psychicky odhadované a ty s tím, jak vytvářejí tu důvěru, protože někomu vidíme do očí vidíme ho mluvit, tak uvidíme prostě nějaké jako emoce na tváři, tak na tom asi si lidstvo vytvořilo své společenské schopnosti a teď tohle je atakováno contentem a takže jako jsou v tom rizika samozřejmě, ale jako jiné řešení než nějaké vybudování resilience vůči tomu, holt takovou schopnost ještě zasazovat věci do nějakého kontextu a nevěřit, nereagovat na první signální. Myslím si, že jako jinak to nejde.